

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul III — Nr. 181

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRIRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 9 septembrie 1991

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE INTERNAȚIONALE	
— Carta de la Paris pentru o nouă Europă	1—7
— Document suplimentar privind punerea în aplicare a unor prevederi din Carta de la Paris pentru o nouă Europă	8—14
— Declarația comună a celor 22 de state	15—18
— Documentul de la Viena, din 1990, al negocierilor pentru măsuri de întărire a încrederii și securității, organizate în conformitate cu prevederile relevante ale Documentului final al Reuniunii de la Viena a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa	17—31

ACTE INTERNAȚIONALE

CARTA DE LA PARIS PENTRU O NOUĂ EUROPA

O NOUĂ ERĂ DE DEMOCRAȚIE, PACE ȘI UNITATE

Noi, șefii de stat sau de guvern ai statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, ne-am reunit la Paris într-o epocă de profunde schimbări și de speranțe istorice. Era de confruntare și divizare a Europei a luat sfârșit. Noi declarăm că relațiile noastre se vor întemeia, de acum înainte, pe respect și cooperare.

Europa se eliberează de moștenirea trecutului. Curajul bărbaților și femeilor, puterea voinței popoarelor și forța ideilor Actului final de la Helsinki au deschis o eră nouă de democrație, pace și unitate în Europa.

În prezent ne revine să înfăptuim speranțele și așteptările pe care popoarele noastre le-au nutrit timp de decenii : o angajare nestrămutată în favoarea democrației întemeiate pe drepturile omului și libertățile fundamentale ; prosperitatea prin libertate economică și echitate socială ; o securitate egală pentru toate țările noastre.

Cele zece principii ale Actului final ne vor călăuzi spre acest viitor ambițios, așa cum ne-au luminat calea spre relații mai bune în decursul ultimilor cincisprezece ani. Înfăptuirea deplină a tuturor angaja-

mentelor C.S.C.E. trebuie să constituie temelia inițiativelor pe care le adoptăm astăzi pentru ca națiunile noastre să trăiască conform aspirațiilor lor.

Drepturile omului, democrația și statul de drept

Ne angajăm să edificăm, să consolidăm și să întărim democrația ca unic sistem de guvernământ al națiunilor noastre, urmărind să ne ghidăm după următoarele :

Drepturile omului și libertățile fundamentale sînt inerente tuturor ființelor umane, inalienabile și garantate prin lege. Protecția și promovarea lor constituie prima îndatorire a guvernului. Respectarea lor reprezintă o garanție esențială în fața unui stat cu puteri excesive. Înfăptuirea și exercitarea lor deplină constituie baza libertății, dreptății și păcii.

Guvernul democratic se întemeiază pe voința poporului, exprimată periodic prin alegeri libere și corecte. Democrația are ca fundament respectarea persoanei umane și a statului de drept. Democrația reprezintă cea mai bună garanție a libertății de expresie, a toleranței față de orice grupuri ale societății și a egalității șanselor pentru fiecare persoană.

Democrația, prin caracterul său reprezentativ și pluralist, presupune responsabilitate față de electorat, obligația autorităților de a se conforma legii și exercitarea imparțială a justiției. Nimeni nu este deasupra legii.

Afirmăm că orice individ, fără discriminare, are dreptul la :

- libertatea de gândire, conștiință și religie sau de convingere ;
  - libertatea de expresie ;
  - libertatea de asociere și de întrunire pașnică ;
  - libertatea de mișcare ;
- nimeni nu va fi supus :
- unei arestări sau dețineri arbitrare ;
  - unei torturi sau oricărui alt tratament sau pedepse aspre, inumane sau degradante ;
- fiecare are, în plus, dreptul :
- de a-și cunoaște și de a-și face respectate drepturile ;
  - de a participa la alegeri libere și corecte ;
  - de a fi judecat în mod echitabil și public dacă este acuzat de comiterea unui delict ;
  - de a avea individual sau în asociere o proprietate și de a exercita activități individuale ;
  - de a se bucura de drepturi economice, sociale și culturale.

Afirmăm că identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă a minorităților naționale va fi protejată, iar persoanele aparținând acestor minorități au dreptul de a exprima liber, prezerva și dezvolta această identitate, fără nici o discriminare și în condițiile unei depline egalități în fața legii.

Vom asigura ca fiecare să se bucure de apărare efectivă, pe plan național și internațional, împotriva oricărei violări a drepturilor sale.

Respectarea deplină a acestor principii constituie baza pe care ne vom strădui să edificăm noua Europă.

Statele noastre vor coopera și își vor acorda sprijin reciproc pentru a face ireversibile cuceririle democratice.

Libertatea economică și responsabilitatea

Libertatea economică, justiția socială și atitudinea responsabilă față de mediul înconjurător sînt indispensabile prosperității.

Libertatea de voință a individului, exercitată în democrație și protejată de statul de drept, constituie condiția necesară unei dezvoltări economice și sociale fructuoase. Vom favoriza o activitate economică desfășurată cu respectarea și afirmarea demnității umane.

Libertatea și pluralismul politic sînt elemente necesare în realizarea obiectivului nostru comun de dezvoltare a economiilor de piață pentru o creștere economică susținută, prosperitate, justiție socială, utilizare mai deplină a forței de muncă și folosirea eficientă a resurselor economice. Succesul tranziției la economia de piață de către țări care fac eforturi în această direcție este important și în interesul tuturor. El ne va permite să atingem un nivel mai înalt de prosperitate, ceea ce reprezintă obiectivul nostru comun. Vom coopera în acest scop.

Protecția mediului înconjurător este o responsabilitate comună a tuturor națiunilor noastre. Sprijinind eforturile naționale și regionale în acest domeniu, trebuie să ținem seama și de necesitatea stringentă a unei acțiuni comune pe scară mai largă.

Relațiile de prietenie între statele participante

Acum, cînd se deschide o nouă eră în Europa, sîntem hotărîți să dezvoltăm și să întărim relațiile de prietenie și de cooperare între statele Europei, S.U.A. și Canada, și să promovăm prietenia între popoarele noastre.

Pentru menținerea și întărirea democrației, păcii și unității în Europa, reafirmăm solemn angajamentul nostru de a respecta pe deplin cele zece principii ale Actului final de la Helsinki.

Reînnoim valabilitatea constantă a celor zece principii și hotărîrea noastră de a le înfăptui în practică. Toate principiile se aplică în mod egal și fără rezerve, fiecare dintre ele fiind interpretat ținînd seama de celelalte. Ele constituie baza relațiilor noastre.

Conform obligațiilor decurgînd din Carta O.N.U. și angajamentelor asumate privind Actul final de la Helsinki, reafirmăm hotărîrea noastră de a ne abține de la amenințarea sau folosirea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, sau de la acțiuni de orice alt mod incompatibil cu principiile sau scopurile acestor documente.

Reamintim că nerespectarea obligațiilor asumate conform Cartei O.N.U. constituie o încălcare a dreptului internațional.

Reînnoim angajamentul nostru de a reglementa diferendele prin mijloace pașnice. Hotărîm crearea unor mecanisme de prevenire și reglementare a conflictelor între statele participante.

O dată cu sfîrșitul divizării Europei, ne vom strădui să conferim o nouă calitate relațiilor noastre în domeniul securității, cu respectarea deplină a libertății de alegere a fiecăruia în acest domeniu. Securitatea este indivizibilă, iar securitatea fiecărui stat participant este legată în mod indisolubil de cea a tuturor celorlalți. În consecință, ne angajăm să cooperăm pentru întărirea încrederii și securității între noi și să promovăm controlul asupra înarmărilor și dezarmării.

Salutăm Declarația comună a celor 22 de state privind îmbunătățirea relațiilor lor.

Ne vom întemeia relațiile pe adevăratele noastre valori democratice, la drepturile omului și libertățile fundamentale. Sîntem convinși că progresele democrației, precum și respectarea și exercitarea efectivă a drepturilor omului sînt indispensabile întăririi păcii și securității între statele noastre. Reafirmăm egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul lor la autodeterminare, conform Cartei O.N.U. și normelor pertinente ale dreptului internațional în acest domeniu, inclusiv a celor referitoare la integritatea teritorială a statelor.

Sîntem hotărîți să intensificăm consultările politice și să lărgim cooperarea pentru rezolvarea problemelor economice, sociale, ale mediului înconjurător, culturale și umanitare. Această voință comună și interdependența noastră tot mai mare vor contribui la depășirea neîncrederii datînd de mai multe decenii, la întărirea stabilității și edificarea unei Europe unite.

Dorim ca Europa să fie o sursă a păcii, deschisă dialogului și cooperării cu celelalte state, favorabilă schimburilor și angajată în căutarea unor răspunsuri comune la provocările viitorului.

Securitatea

Consolidarea democrației și întărirea securității vor influența favorabil relațiile noastre de prietenie. Salutăm semnarea de către cele 22 de state participante a Tratatului privind forțele armate convenționale în Europa care va duce la reducerea nivelurilor forțelor armate. Aprobăm adoptarea unei noi serii substanțiale de măsuri de încredere și de securitate care vor conduce la o mai mare transparență și încredere între statele participante. Aceasta reprezintă pași importanți spre întărirea stabilității și securității în Europa.

Reducerea fără precedent a forțelor armate, ca rezultat al Tratatului privind forțele armate convenționale în Europa, împreună cu noile abordări ale securității și cooperării în cadrul procesului C.S.C.E., vor conduce la o nouă înțelegere a securității în Europa și o nouă dimensiune a relațiilor noastre. În acest context, recunoaștem pe deplin libertatea statelor de a-și alege aranjamentele proprii în domeniul securității.

Unitatea

Europa liberă, formînd un singur tot, reclamă o nouă relansare. Chemăm popoarele noastre să se asocieze la această măreață operă.

Luăm act cu mare satisfacție de Tratatul privind reglementarea definitivă cu privire la Germania, semnat la Moscova, la 12 septembrie 1990, și salutăm sincer faptul că poporul german s-a reunit într-un singur stat, conform principiilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și în deplin acord cu vecinii săi. Realizarea unității naționale a Germaniei este o contribuție importantă la instaurarea unei ordini de pace justă și durabilă în Europa unită, democratică și conștientă de responsabilitatea sa în domeniul stabilității, păcii și cooperării.

Participarea în comun a statelor din America de Nord și a celor din Europa este o caracteristică fundamentală a C.S.C.E., aceasta se află la baza rezultatelor înregistrate pînă în prezent și este esențială pentru viitorul procesului C.S.C.E. Azeziunea noastră constantă la valori pe care le împărtășim în comun, precum și moștenirea noastră comună constituie legături care ne unesc.

Cu toată diversitatea națiunilor noastre, sintem uniți în angajamentul de a lărgi cooperarea în toate domeniile. Problemele complexe cu care ne confruntăm vor putea fi soluționate numai printr-o acțiune comună, cooperare și solidaritate.

C.S.C.E. și lumea

Destinul națiunilor noastre este legat de cel al tuturor celorlalte națiuni. Sprijinim pe deplin O.N.U. și întărirea rolului său în promovarea păcii, securității și dreptății internaționale. Reafirmăm angajamentul nostru față de principiile și obiectivele O.N.U., așa cum sînt enunțate în cartă, și condamnăm orice încălcare a acestor principii. Notăm cu satisfacție rolul tot mai important al O.N.U. în viața internațională și eficiența sa în creștere, ca urmare a îmbunătățirii relațiilor dintre statele noastre.

Conștienți de urgența nevoilor unei mari părți a omenirii, ne angajăm să fim solidari cu toate celelalte țări. Adresăm, deci, astăzi, de la Paris, un apel tuturor națiunilor lumii. Sintem gata să ne alăturăm ansam-

blului statelor și fiecăruia dintre ele în efortul comun de a apăra și promova comunitatea valorilor umane fundamentale.

ORIENTĂRI PENTRU VIITOR

Pornind de la angajamentul nostru ferm de a aplica pe deplin toate principiile și prevederile C.S.C.E., sintem decisi să dăm acum un nou impuls dezvoltării echilibrate, atotcuprinzătoare a cooperării noastre pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor popoarelor noastre.

Dimensiunea umană

Declarăm că hotărîrea noastră de a respecta drepturile omului și libertățile fundamentale este irevocabilă. Vom aplica pe deplin și vom dezvolta prevederile C.S.C.E. în domeniul dimensiunii umane.

Pornind de la Documentul Reuniunii de la Copenhaga a Conferinței asupra dimensiunii umane, vom coopera pentru întărirea instituțiilor democratice și promovarea aplicării principiului statului de drept. În acest sens, hotărîm convocarea unui seminar de experți, la Oslo, în perioada 4—15 noiembrie 1991.

Hotărîți să încurajăm prețioasa contribuție a minorităților naționale în viața societăților noastre, ne angajăm să îmbunătățim în continuare situația acestora. Reafirmăm profunda convingere că relațiile amicale între popoarele noastre, precum și pacea, dreptatea, stabilitatea și democrația reclamă protejarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a minorităților naționale și crearea condițiilor pentru promovarea acestei identități. Declarăm că problemele referitoare la minoritățile naționale pot fi soluționate în mod satisfăcător numai într-un cadru politic democratic. Totodată, recunoaștem că drepturile persoanelor aparținînd minorităților naționale trebuie respectate pe deplin, ca parte a drepturilor universale ale omului. Conștienți de faptul că extinderea cooperării privind minoritățile naționale și îmbunătățirea protecției lor sînt necesare și urgente, hotărîm convocarea unei reuniuni de experți asupra minorităților naționale, care va avea loc la Geneva, în perioada 1—19 iulie 1991.

Ne exprimăm hotărîrea de a lupta împotriva tuturor formelor de ură rasială sau etnică, de antisemitism, xenofobie și discriminare față de orice persoană, precum și de persecuție pentru motive religioase sau ideologice.

Conform angajamentelor asumate în cadrul C.S.C.E., subliniem că libertatea de mișcare și de contacte între cetățenii noștri, precum și libera circulație a informației și ideilor sînt esențiale pentru menținerea și dezvoltarea societăților libere și a unor culturi înfloritoare. Salutăm intensificarea turismului și a călătoriilor între țările noastre.

Mecanismul dimensiunii umane și-a dovedit utilitatea și, ca urmare, sintem hotărîți să-l dezvoltăm prin includerea de noi proceduri, cuprinzînd, între altele, serviciile unor experți sau ale unui colegiu de personalități eminente, avînd experiență în problemele drepturilor omului care s-ar putea ridica în cadrul mecanismului. Vom asigura, în contextul mecanismului, participarea persoanelor private la protecția drepturilor lor.

În consecință, ne angajăm să extindem, în continuare, angajamentele noastre în această privință, îndeosebi cu prilejul Reuniunii de la Moscova a Conferinței

asupra dimensiunii umane, fără a prejudicia obligațiile asumate în cadrul instrumentelor internaționale existente la care statele noastre pot fi părți.

Recunoaștem importanța contribuției a Consiliului Europei la promovarea drepturilor omului, principiilor democrației și statului de drept, precum și la dezvoltarea cooperării culturale. Salutăm pașii întreprinși de mai multe state participante în legătură cu aderarea lor la Consiliul Europei și la Convenția europeană a drepturilor omului. Salutăm, de asemenea, faptul că Consiliul Europei este gata să pună experiența sa în folosul C.S.C.E.

Securitatea

Schimbarea situației politico-militare din Europa deschide noi posibilități pentru eforturi comune în domeniul securității militare. Acțiunea noastră se va sprijini pe rezultatele importante obținute prin Tratatul asupra forțelor armate convenționale în Europa și în cadrul Negocierilor asupra măsurilor de încredere și securitate (C.S.B.M.). Ne angajăm să continuăm Negocierile C.S.B.M. pe baza aceluiași mandat și să ne străduim să le încheiem cel mai târziu până la reuniunea care va avea loc la Helsinki, în 1992, în cadrul „urmărilor” C.S.C.E. Salutăm, totodată, hotărârea statelor participante implicate de a continua Negocierile asupra forțelor armate convenționale în Europa, pe baza aceluiași mandat, și de a se strădui să le încheie cel târziu până la Reuniunea de la Helsinki din cadrul „urmărilor” C.S.C.E. După o perioadă de pregătiri pe plan național, sperăm să trecem la o cooperare mai structurată între toate statele participante în problemele securității și la discuții și consultări între cele 34 de state participante pentru stabilirea, începând cu 1992, o dată cu încheierea Reuniunii de la Helsinki din cadrul „urmărilor” C.S.C.E., de noi negocieri privind dezarmarea și întărirea încrederii și securității, deschise tuturor statelor participante la C.S.C.E.

Chemăm la încheierea, cât mai grabnică, a Convenției asupra interzicerii generale și globale, sub control efectiv a armelor chimice și avem intenția de a fi printre primii semnatori ai acestui document.

Reafirmăm importanța inițiativei privind „Cerul deschis” și chemăm la finalizarea cu succes a negocierilor în această problemă cât mai curând posibil.

Deși riscul unui conflict în Europa s-a diminuat, alte pericole amenință stabilitatea societăților noastre. Sintem hotărâți să conlucrăm pentru apărarea instituțiilor democratice împotriva activităților care încalcă independența, egalitatea suverană sau integritatea teritorială a statelor participante. Este vorba, îndeosebi, de activități ilegale, incluzând presiunea exercitată din afară, constrângerea și subversiunea.

Condamnăm, fără rezervă, drept criminale orice acțiuni, metode sau practici teroriste și ne exprimăm hotărârea de a acționa pentru eradicarea acestora, atât pe plan bilateral, cât și printr-o cooperare multilaterală. Ne vom uni, de asemenea, forțele pentru combaterea traficului ilicit de droguri.

Fiind conștienți de faptul că reglementarea pe cale pașnică a diferendelor este un corolar esențial al obligației statelor de a se abține de la amenințarea sau folosirea forței, factori determinanți ai menținerii și consolidării păcii și securității internaționale, noi vom căuta atât căi eficiente de prevenire, prin mijloace politice, a conflictelor care ar putea izbucni, cât și definiția, în conformitate cu dreptul internațional, de me-

canisme corespunzătoare pentru reglementarea pașnică a diferendelor care ar putea apărea. În consecință, ne angajăm să căutăm noi forme de cooperare în acest domeniu, îndeosebi o gamă de metode de reglementare pașnică a diferendelor, inclusiv implicarea obligatorie a unei terțe părți.

Subliniem faptul că în acest context va trebui să se folosească pe deplin posibilitățile oferite de Reuniunea privind reglementarea pașnică a diferendelor care va avea loc la Valetta, la începutul anului 1991. Consiliul miniștrilor afacerilor externe va lua în considerare raportul Reuniunii de la Valetta.

Cooperarea economică

Subliniem faptul că o cooperare economică, bazată pe economia de piață constituie un element esențial al relațiilor noastre și va contribui la construcția unei Europe prospere și unite. Instituțiile democratice și libertatea economică favorizează progresul economic și social, așa cum este recunoscut în Documentul Conferinței de la Bonn privind cooperarea economică, ale cărei rezultate le sprijinim cu hotărâre.

Subliniem, totodată, că cooperarea în domeniul economic, al științei și tehnologiei constituie, în prezent, unul din pilonii importanți ai C.S.C.E. Statele participante vor trebui să examineze periodic progresele realizate în aceste domenii și să le imprime noi impulsuri.

Sintem convinși de necesitatea extinderii cooperării noastre economice, de ansamblu, încurajării inițiativei libere, largirii și diversificării comerțului în conformitate cu regulile G.A.T.T. Vom încuraja echitatea socială, progresul, precum și creșterea bunăstării populațiilor noastre. În acest context, recunoaștem importanța unei politici eficiente pentru soluționarea problemei șomajului.

Reafirmăm necesitatea continuării sprijinului acordat țărilor democratice în tranziție spre economia de piață și crearea bazelor unei creșteri economice și sociale pe forțe proprii, așa cum s-a angajat să procedeze Grupul celor 24. Subliniem, de asemenea, necesitatea integrării mai profunde în sistemul economic și financiar internațional, ceea ce implică acceptarea atât a obligațiilor, cât și a avantajelor.

Considerăm că, o dată cu acordarea unei atenții sporite cooperării economice în cadrul procesului C.S.C.E., trebuie avute în vedere interesele statelor participante în curs de dezvoltare.

Reamintim legătura dintre respectarea și promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și progresul științific.

Cooperarea în domeniul științei și tehnologiei va juca un rol fundamental în dezvoltarea economico-socială. În consecință, ea va trebui orientată către o distribuție mai largă a informațiilor și cunoștințelor științifice și tehnice pertinente, în scopul depășirii decalajelor tehnologice existente între statele participante. Încurajăm, de asemenea, statele participante să conlucreze pentru dezvoltarea potențialului uman și a spiritului de liberă inițiativă.

Sintem hotărâți să imprimăm impulsul necesar cooperării între statele noastre în domeniul energiei, transporturilor și turismului pentru dezvoltarea economico-socială. Salutăm, în special, acțiunile practice menite să creeze condiții optime pentru o dezvoltare economică și rațională a resurselor energetice, ținând seama de considerentele privind protejarea mediului înconjurător.

Recunoaştem rolul important al Comunităţii Europene în dezvoltarea politico-economică a Europei. Organizaţiilor economice internaţionale, cum sînt Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.), instituţiile de la Bretton Woods, Organizaţia pentru cooperare şi dezvoltare economică (O.C.D.E.), Asociaţia Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.) şi Camera Internaţională de Comerţ (C.I.C.) le revine, de asemenea, o sarcină importantă în promovarea cooperării economice, care să fie întărită prin crearea Băncii Europene pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.E.R.D.). Pentru urmărirea realizării obiectivelor noastre, subliniem necesitatea coordonării eficiente a activităţilor acestor organizaţii şi accentuăm asupra cerinţei de a găsi metode pentru participarea tuturor statelor noastre la aceste activităţi.

Mediul înconjurător

Recunoaştem necesitatea urgentă a examinării problemelor mediului şi importanţa eforturilor individuale sau în cooperare în acest domeniu. Ne angajăm să intensificăm eforturile noastre pentru protejarea şi ameliorarea mediului în scopul restabilirii şi menţinerii unui echilibru ecologic sănătos al aerului, apei şi solului. Sîntem, în consecinţă, decizi să utilizăm pe deplin cadrul C.S.C.E. pentru formularea de obiective şi angajamente comune în domeniul mediului şi să continuăm astfel rezultatele muncii consacrate în Raportul Reuniunii de la Sofia privind protecţia mediului înconjurător.

Subliniem rolul important al unei societăţi bine informate care permite publicului şi indivizilor să ia iniţiative în ceea ce priveşte ameliorarea mediului. În acest scop, ne angajăm să promovăm sensibilizarea şi educarea publicului în domeniul mediului, ca şi al informării acestuia asupra impactului politicilor, proiectelor şi programelor asupra mediului înconjurător.

Acordăm prioritate introducerii de tehnologii curate şi nepoluante, fiind conştienţi de nevoia de a sprijini ţările care nu au încă propriile mijloace pentru măsuri corespunzătoare.

Subliniem că politicile privind protecţia mediului ar trebui însoţite de măsurile legislative potrivite şi de structurile administrative care să asigure implementarea lor efectivă.

Insistăm asupra nevoii unor noi măsuri de evaluare sistematică a respectării angajamentelor existente, mai mult, pentru dezvoltarea unor angajamente mai ambiţioase în ceea ce priveşte notificarea şi schimbul de informaţii asupra stării mediului şi riscurilor potenţiale pentru mediu. Salutăm, de asemenea, crearea Agenţiei europene pentru mediu (A.E.M.). Salutăm activităţile operaţionale, studiile pe probleme şi analizele politicilor efectuate în cadrul diverselor organizaţii internaţionale angajate în protecţia mediului, ca : Programul Naţiunilor Unite pentru Mediu (P.N.U.M.), Comisia economică a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.) şi Organizaţia pentru cooperare şi dezvoltare economică (O.C.D.E.). Subliniem necesitatea întăririi cooperării şi unei eficiente coordonări între ele.

Cultura

Recunoaştem faptul că cultura noastră comună europeană şi valorile noastre comune au contribuit în mod esenţial la depăşirea divizării continentului. În conse-

cinţă, subliniem ataşamentul nostru la libertatea de creaţie şi la protejarea şi promovarea patrimoniului nostru cultural şi spiritual, în toată bogăţia şi diversitatea sa.

Ca urmare a schimbărilor recent intervenite în Europa, subliniem importanţa sporită a Simpozionului de la Cracovia şi ne aşteptăm ca acesta să examineze orientările pentru intensificarea cooperării în domeniul culturii. Invităm Consiliul Europei să-şi aducă contribuţia la acest simpozion.

Pentru promovarea unei mai bune cunoaşteri reciproce între popoarele noastre, vom favoriza crearea de centre culturale în oraşele altor state participante, ca şi o cooperare sporită în domeniul tehnicilor audiovizuale şi schimburilor mai largi în domeniul muzicii, teatrului, literaturii şi artelor.

Sîntem hotărîţi să facem eforturi deosebite în cadrul politicilor noastre pe plan naţional pentru a promova o mai bună înţelegere, îndeosebi între tineri, prin schimburi culturale, cooperare în toate domeniile educaţiei şi, mai ales, prin predarea şi pregătirea în limbile altor state participante. Intenţionăm să examinăm primele rezultate ale acestei acţiuni la Reuniunea de la Helsinki din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E., care va avea loc în 1992.

Muncitori migranţi

Recunoaştem că problemele muncitorilor migranţi şi ale familiilor lor rezidente legal în ţara de primire comportă aspecte economice, culturale şi sociale ca şi propria lor dimensiune umană. Reafirmăm că protecţia şi promovarea drepturilor, ca şi respectul obligaţiilor internaţionale pertinente sînt preocuparea noastră comună.

Mediterrana

Considerăm că schimbările politice fundamentale intervenite în Europa au o semnificaţie pozitivă pentru regiunea Mediteranei.

Vom continua, în consecinţă, eforturile noastre pentru întărirea securităţii şi cooperării în Mediterana, ca factor important pentru stabilitatea în Europa. Salutăm raportul Reuniunii privind Mediterana de la Palma de Mallorca, ale cărei rezultate le susţinem în întregime.

Sîntem preocupaţi de tensiunile persistente în regiune şi reiterăm hotărîrea noastră de a intensifica eforturile pentru a găsi, prin mijloace paşnice, soluţii juste, viabile şi durabile, fondate pe respectul principiilor din Actul final, la problemele cruciale nerezolvate. Dorim să promovăm condiţii favorabile dezvoltării armonioase şi diversificării relaţiilor cu statele mediteraneene neparticipante.

Intensificarea cooperării cu aceste state va fi continuată în scopul promovării dezvoltării economice şi sociale şi, în consecinţă, al creşterii stabilităţii în regiune. De aceea, ne vom strădui, împreună cu aceste ţări, să reducem substanţial decalajul între Europa şi vecinii săi mediteraneeni în ceea ce priveşte nivelul prosperităţii.

Organizaţii neguvernamentale

Ne reamintim rolul important jucat de organizaţiile neguvernamentale, grupurile religioase şi altele şi indi-

vizi în realizarea obiectivelor C.S.C.E. și vom continua să facilităm activitățile lor pentru punerea în practică a angajamentelor C.S.C.E. de către statele participante. Pentru a realiza sarcinile lor importante, organizațiile, grupurile și indivizii trebuie implicați de o manieră corespunzătoare în activitățile și noile structuri ale C.S.C.E.

NOI STRUCTURI ȘI INSTITUȚII ALE PROCESULUI C.S.C.E.

Eforturile noastre comune pentru consolidarea respectării drepturilor omului, democrației și statului de drept, întărirea păcii și promovarea unității în Europa reclamă o nouă calitate a dialogului politic și cooperării și, în consecință, o dezvoltare a structurilor C.S.C.E.

Intensificarea consultărilor noastre la toate nivelurile este de o importanță primordială pentru modelarea relațiilor noastre viitoare. În acest scop, decidem ceea ce urmează :

Noi, șefi de stat sau guvern, vom ține reuniunea noastră viitoare la Helsinki cu ocazia reuniunii organizate în cadrul „urmărilor“ C.S.C.E., care va avea loc în 1992. Ulterior, ne vom întâlni cu ocazia următoarelor reuniuni din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E.

Miniștrii noștri de externe se vor întâlni ca un consiliu, în mod regulat și cel puțin o dată pe an. Aceste reuniuni vor constitui forumul central al consultărilor politice în cadrul procesului C.S.C.E. Consiliul va examina problemele relevante ale Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și va lua deciziile corespunzătoare.

Prima reuniune a consiliului va avea loc la Berlin.

Un comitet al înalților funcționari va pregăti reuniunile consiliului și va executa deciziile sale. Comitetul va analiza problemele curente și va putea să ia decizii corespunzătoare, inclusiv sub forma recomandărilor către consiliu. Reuniuni suplimentare ale reprezentanților statelor participante vor putea fi convenite pentru dezbatererea problemelor ce prezintă un caracter urgent.

Consiliul va examina elaborarea de prevederi privind convocarea de reuniuni ale Comitetului înalților funcționari în situații de urgență.

Statele participante pot conveni, de asemenea, convocarea de reuniuni ale altor miniștri.

Pentru a asigura sprijinul administrativ al acestor consultări, stabilim crearea unui secretariat la Praga.

Reuniunile statelor participante din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E. vor avea loc, de regulă, o dată la doi ani, pentru a permite statelor participante să evalueze situația, să examineze realizarea angajamentelor lor și să analizeze pașii următori în cadrul procesului C.S.C.E.

Decidem crearea, la Viena, a unui Centru pentru prevenirea conflictelor, pentru a ajuta consiliul să reducă riscul unui conflict. Decidem stabilirea unui birou pentru alegeri libere la Varșovia, pentru a facilita

contactele și schimbul de informații asupra alegerilor în statele participante.

Recunoscând rolul important pe care parlamentarii îl pot juca în procesul C.S.C.E., facem apel la o implicare sporită a parlamentelor în cadrul C.S.C.E., îndeosebi prin crearea unei Adunări parlamentare a C.S.C.E., reunind membri ai parlamentelor din toate țările participante. În acest scop, insistăm să se continue contactele la nivel parlamentar pentru a examina domeniul de activitate, metodele de lucru și regulile de procedură ale unei asemenea structuri parlamentare a C.S.C.E., pe baza experienței și activităților întreprinse în acest domeniu.

Cerem miniștrilor noștri de externe să examineze din nou această problemă cu ocazia primei lor reuniuni în calitate de consiliu.

★
★ ★

Modalitățile de procedură și organizare relative la unele prevederi din Carta de la Paris pentru o nouă Europă figurează în Documentul suplimentar care este adoptat împreună cu Carta de la Paris.

Însărcinăm consiliul să ia, în continuare, măsurile care vor fi necesare pentru asigurarea aplicării deciziilor conținute în prezentul document, ca și în documentul suplimentar și să examineze eforturile de viitor pentru întărirea securității și cooperării în Europa. Consiliul va putea adopta orice amendament la documentul suplimentar pe care-l va considera potrivit.

★
★ ★

Originalul Cartei de la Paris pentru o nouă Europă, redactat în germană, engleză, spaniolă, franceză, italiană și rusă, va fi remis Guvernului Republicii Franceze, care îl va păstra în arhivele sale. Fiecare din statele participante va primi de la Guvernul Republicii Franceze o copie conformă a Cartei de la Paris.

Textul Cartei de la Paris va fi publicat de fiecare stat participant, care îl va difuza și-l va face cunoscut cât mai larg posibil.

Guvernul Republicii Franceze este rugat să transmită secretarului general al Națiunilor Unite textul Cartei de la Paris pentru o nouă Europă, care nu este supus înregistrării în temeiul articolului 102 din Carta Națiunilor Unite, în vederea difuzării sale către toți membrii Organizației ca document oficial al O.N.U.

Guvernul Republicii Franceze este rugat, de asemenea, să transmită textul Cartei de la Paris la toate celelalte organizații internaționale menționate în text.

Drept pentru care, noi, subsemnații, înalți reprezentanți ai statelor participante, conștienți de înalta semnificație politică pe care o acordăm rezultatelor reuniunii la nivel înalt și declarând hotărârea noastră de a acționa în conformitate cu prevederile adoptate, ne-am pus semnăturile după cum urmează :

Paris, 21 noiembrie 1990.

În numele :

Republicii Austria
Franz Vranitzky
Cancelar federal

Regatului Belgiei
Wilfried Martens
Prim-ministru

Republicii Bulgaria
Jeliu Jeleu
Președintele Republicii Bulgaria

Canadei
Martin Brian Mulroney
Prim-ministru

Republicii Federative Cehe și Slovace
Václav Havel
Președintele Republicii Federative Cehe și Slovace

Republicii Cipru
George Vassilou
Președinte

Regatului Danemarcei
Poul Schlüter
Prim-ministru

Confederației Elvețiene
Arnold Koller
Președintele Confederației,
șeful Departamentului federal al justiției și poliției

Republicii Finlanda
Mauno Koivisto
Președintele Republicii

Republicii Franceze
François Mitterrand
Președintele Republicii Franceze

Republicii Federale Germania
Helmut Kohl
Cancelar federal

Republicii Elene
Constantin Mitsotakis
Prim-ministru

Irlandei
Charles J. Haughey, T.D.
Taoiseach (Prim-ministru)

Republicii Islanda
Steingrímur Hermannsson
Prim-ministru

Republicii Italiene
Giulio Andreotti
Președintele Consiliului de Miniștri
al Republicii Italiene
și în calitate de președinte în exercițiu
al Consiliului Comunităților Europene

Comunităților Europene
Jacques Delors
Președintele Comisiei Comunităților Europene

Republicii Socialiste Federative Iugoslavia
Borislav Jovič
Președintele Prezidiului
Republicii Socialiste Federative Iugoslavia

Principatului Liechtenstein
Hans Brunhart
Șeful Guvernului

Marelui Ducat al Luxemburgului
Jacques Santer
Prim-ministru

Maltei
Edward Fenech Adami
Prim-ministru

Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord
Margaret Thatcher
Prim-ministru,
prim-lord al trezoreriei și ministrul serviciilor publice

Principatului Monaco
Jean Ausseil
Ministru de stat al Principatului

Regatului Norvegiei
Gro Harlem Brundtland
Prim-ministru

Regatului Țărilor de Jos
Ruud F. M. Lubbers
Prim-ministru

Republicii Polone
Tadeusz Mazowiecki
Președintele Consiliului de Miniștri

Republicii Portugalia
Anibal Cavaco Silva
Prim-ministru

României
Ion Iliescu
Președintele României

Republicii San Marino
Gabriele Gatti
Secretar de stat pentru afacerile externe și politice

Sfintului Scaun
Eminența Sa Cardinalul Agostino Casaroli
Secretar de stat al Sanctității Sale

Regatului Spaniei
Felipe Gonzalez Marquez
Președintele Guvernului

Statelor Unite ale Americii
George Bush
Președintele Statelor Unite ale Americii

Regatului Suediei
Ingvar Carlsson
Prim-ministru

Republicii Turcia
Turgut Özal
Președintele Republicii

Republicii Ungare
József Antall
Prim-ministru

Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice
Mihail Gorbaciov
Președintele Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice

DOCUMENT SUPPLEMENTAR

privind punerea în aplicare a unor prevederi din Carta de la Paris pentru o nouă Europă

Procedurile și modalitățile organizatorice în legătură cu unele prevederi din Carta de la Paris pentru o nouă Europă, semnată la Paris la 21 noiembrie 1990, sînt expuse în cele ce urmează :

I. ARANJAMENTE INSTITUȚIONALE

A. Consiliul

1. Consiliul, format din miniștrii afacerilor externe ai statelor participante, este forumul central pentru consultări politice regulate în cadrul procesului C.S.C.E.

2. Consiliul :

— va examina problemele privind Conferința pentru securitate și cooperare în Europa și va lua hotărîri corespunzătoare ;

— va pregăti reuniuni ale șefilor de stat sau de guvern ai statelor participante și va îndeplini sarcinile pe care le vor stabili aceste reuniuni și va aplica hotărîrile adoptate de acestea.

3. Consiliul se va reuni regulat, cel puțin o dată pe an.

4. Statele participante pot conveni ținerea unor reuniuni suplimentare ale consiliului.

5. În toată perioada cît durează fiecare reuniune a consiliului, președinția va fi asigurată de reprezentantul țării gazdă.

6. Ordinea de zi a reuniunilor consiliului, incluzînd propuneri privind locul — pe bază de rotație — și data următoarei reuniuni va fi pregătită de Comitetul înalților funcționari.

B. Comitetul înalților funcționari

1. Un Comitet al înalților funcționari va pregăti lucrările consiliului, va aplica hotărîrile sale, va examina problemele curente și cele legate de activitatea viitoare a C.S.C.E., inclusiv relațiile sale cu alte forumuri internaționale.

2. Pentru a pregăti ordinea de zi a reuniunilor consiliului, comitetul va stabili temele de discutat pornind de la sugestiile prezentate de statele participante. Comitetul va elabora o ordine de zi provizorie cu puțin înainte de reuniunea consiliului.

3. Fiecare stat participant va stabili un punct de contact care va fi folosit pentru transmiterea la secretariat, în scopul strîngerii și difuzării de sugestii privind lucrările comitetului și facilitarea comunicației între secretariat și fiecare stat participant.

4. Fiecare reuniune a comitetului va fi prezidată de un reprezentant al statului al cărui ministru al afacerilor externe a asigurat președinția reuniunii precedente a consiliului. Reuniunile vor fi convocate de președintele comitetului, după consultări cu statele participante.

Reuniunile comitetului se vor ține la sediul secretariatului și nu vor dura mai mult de două zile, în afară de cazul cînd se va hotărî altfel. Reuniunile comitetului care preced imediat o reuniune a consiliului se vor ține acolo unde are loc consiliul.

5. Din considerente practice, prima reuniune a comitetului se va ține la Viena, în perioada 28—29 ianuarie 1991. Ea va fi prezidată de reprezentantul Iugoslaviei.

C. Mecanismul de urgență

Consiliul va examina posibilitatea creării unui mecanism pentru convocarea reuniunilor Comitetului înalților funcționari într-o situație de urgență.

D. Reuniuni în cadrul urmărilor

Reuniuni ale statelor participante, ținute în cadrul urmărilor, vor avea loc, de regulă, o dată la doi ani. Durata lor nu va depăși trei luni, dacă nu se va hotărî altfel.

E. Secretariatul C.S.C.E.

1. Secretariatul :

— va acorda sprijin administrativ reuniunilor consiliului și Comitetului înalților funcționari ;

— va păstra arhiva cu documentația C.S.C.E. și va difuza documentele la cererea statelor participante ;

— va furniza informații publice despre C.S.C.E. persoanelor particulare, organizațiilor neguvernamentale, organizațiilor internaționale și statelor neparticipante ;

— va acorda ajutor, pe măsura necesității, secretarilor executivi ai reuniunilor la nivel înalt, reuniunilor din cadrul „urmărilor“ sau reuniunilor intersesionale ale C.S.C.E.

2. Secretariatul va îndeplini și alte sarcini date de consiliul sau Comitetul înalților funcționari.

3. Pentru realizarea sarcinilor menționate mai sus, secretariatul va avea următorul personal :

— un director, răspunzător în fața consiliului, prin intermediul Comitetului înalților funcționari ;

— trei funcționari însărcinați cu organizarea reuniunilor (inclusiv probleme de protocol și securitate), documentare și informare și probleme administrativ-financiare. În afara acestor probleme, directorul poate să le stabilească și alte sarcini în cadrul atribuțiilor secretariatului ;

— personal tehnico-administrativ recrutat de director.

F. Centrul de prevenire a conflictelor (C.P.C.)

1. Centrul de prevenire a conflictelor va asista consiliul în reducerea riscurilor izbucnirii unui conflict. Funcțiile și structura centrului sînt descrise mai jos.

2. În timpul fazei inițiale a activității sale, rolul centrului va consta în sprijinirea aplicării măsurilor de încredere și securitate (C.S.B.M.), cum sînt :

— mecanismul de consultare și cooperare privind activitățile militare neobișnuite ;

— schimbul anual de informații militare ;

— rețeaua de comunicații ;

— reuniunile anuale de evaluare a aplicării ;

— cooperarea privind incidentele periculoase de natură militară.

3. Centrul și-ar putea asuma alte funcții și lista de mai sus nu prejudiciază vreunele sarcini suplimentare privind procedura de conciliere în caz de diferend, nici sarcini mai generale privind reglementarea diferendelor care i-ar putea fi conferite ulterior de către consiliul miniștrilor afacerilor externe.

Comitetul consultativ

4. Comitetul consultativ, compus din reprezentanții tuturor statelor participante, va răspunde în fața consiliului. De regulă, acești reprezentanți vor fi șefii delegațiilor la Negocierile privind măsurile de încredere și securitate, pînă la Reuniunea de la Helsinki din cadrul „urmărilor” C.S.C.E. Comitetul consultativ :

— va ține reuniuni ale statelor participante care pot fi convocate în cadrul mecanismului privind activitățile militare neobișnuite ;

— va ține reuniuni anuale de evaluare a aplicării ;

— va pregăti seminariile privind doctrinele militare și orice alte seminarii pe care le-ar putea conveni statele participante ;

— va controla activitatea secretariatului centrului ;

— va servi drept cadru pentru discutarea și, cînd este necesar, clarificarea informațiilor care constituie obiectul schimbului în cadrul măsurilor de securitate și încredere (C.S.B.M.) convenite ;

— va avea responsabilitatea de ansamblu a rețelei de comunicații folosite în cadrul mandatului Centrului de prevenire a conflictelor.

5. Comitetul consultativ își va desfășura lucrările conform procedurilor C.S.C.E. El își va stabili programul său de lucru și va putea hotărî ținerea de ședințe suplimentare. Reuniuni ale statelor participante, convocate la cererea unuia sau mai multor state participante conform procedurilor privind activitățile militare neobișnuite, vor fi organizate de directorul Secretariatului C.P.C. Pînă la numirea directorului, această funcție va fi îndeplinită de secretarul executiv al Negocierilor privind măsurile de încredere și securitate (C.S.B.M.).

Secretariat

6. Secretariatul, care va răspunde în fața Comitetului consultativ, va îndeplini sarcinile pe care i le va conferi acesta din urmă. În speță, va crea și va ține la zi o bancă de date pentru uzul tuturor statelor participante, constituită pe baza informației militare schimbate în cadrul C.S.B.M.-urilor convenite și va publica anuare cu privire la aceasta.

7. Secretariatul va avea următorul personal :

— un director ;

— doi funcționari însărcinați cu organizarea reuniunilor (inclusiv probleme de protocol și securitate), comunicații, documentare și informare și probleme administrative-financiare ;

— personal administrativ și tehnic recrutat de director.

8. Prima reuniune a Comitetului consultativ al Centrului de prevenire a conflictelor va fi convocată pe 3 decembrie 1990 și va fi prezidată de Iugoslavia.

G. Biroul pentru alegeri libere

1. Rolul Biroului pentru alegeri libere va fi acela de a facilita contactele și schimbul de informații privind

alegerile din statele participante. Biroul va favoriza astfel aplicarea prevederilor paragrafelor 6, 7 și 8 din Documentul Reuniunii de la Copenhaga a Conferinței pentru dimensiunea umană a C.S.C.E. (prevederile respective figurează în anexa nr. I).

2. În acest scop, biroul :

— va strînge informații, inclusiv informații furnizate de autoritățile competente ale statelor participante, privind data, procedurile și rezultatele oficiale ale alegerilor naționale organizate în statele participante, va elabora rapoarte ale grupelor de observatori la alegeri și va furniza, la cerere, aceste informații și rapoarte guvernelor, parlamentelor și organizațiilor particulare interesate ;

— va facilita contactele între guvernele, parlamentele și organizațiile particulare doritoare să participe ca observatori la desfășurarea alegerilor și autoritățile competente ale statelor unde urmează să aibă loc alegerile ;

— va organiza și va găzdui, la cererea statelor participante, seminarii sau alte reuniuni referitoare la procedurile electorale și instituțiile democratice.

3. Biroul va ține seama de lucrările altor instituții active în acest domeniu și va coopera cu acestea.

4. Biroul va îndeplini alte sarcini pe care consiliul i le va încredința.

5. Personalul biroului va fi compus din :

— director, care va răspunde în fața consiliului prin intermediul Comitetului înalților funcționari ;

— un funcționar ;

— personal tehnico-administrativ, recrutat de directorul biroului.

II. Proceduri și modalități privind instituțiile C.S.C.E.

Aranjamente referitoare la personal

1. Directorul fiecărei instituții va fi de grad superior, desemnat de guvernul său și numit de consiliu pentru o durată de trei ani, fără a putea fi reînnoită, pe bază de rotație.

2. Dacă directorul nu-și mai poate asuma funcțiile, președintele consiliului, după consultări cu statele participante, va desemna un director interimar pînă la următoarea reuniune a consiliului.

3. Funcționarii sînt desemnați de guvernele lor. Durata normală a funcțiilor acestora va fi de doi ani. O prelungire de un an poate fi decisă de director și de către statul participant care l-a desemnat pe funcționar.

4. Numirea funcționarilor se va face pe bază de rotație, în ordinea alfabetului francez. Începutul rotației va fi stabilit prin tragere la sorți pentru fiecare post al instituției. Posturile vacante vor fi oferite statelor participante în această ordine, pînă la completarea lor.

5. Un stat participant nu va putea avea mai mult de un reprezentant desemnat în instituțiile C.S.C.E., cu excepția cazurilor în care nici un alt stat participant nu dorește să desemneze un reprezentant al său pentru un post vacant.

6. Fiecare funcționar va fi propus de statul participant interesat, după consultări cu directorul instituției, care va proceda apoi la numirea acestuia.

7. Personalul tehnico-administrativ va fi recrutat de directorul instituției. În caz de nevoie, vor fi luate măsuri pentru asigurarea serviciilor de traducere și interpretare.

8. Organizarea activității va fi stabilită de directorul fiecărei instituții.

9. Personalul va fi acreditat de statul care-l desemnează pe lângă țara gazdă, unde el va beneficia de statut diplomatic deplin.

Cheltuieli

10. Cheltuielile pentru :

— personalul desemnat revin țării care-l desemnează ;

— pentru instalarea instituțiilor C.S.C.E. vor fi repartizate conform procedurilor în vigoare ale C.S.C.E. ;

— funcționare, inclusiv cheltuielile de deplasare oficială a personalului după numirea acestuia, vor fi repartizate conform procedurilor în vigoare ale C.S.C.E. ;

— localurile instituțiilor și măsurile de securitate necesare, inclusiv pentru reuniuni ținute la sediul instituțiilor, vor fi în sarcina țării gazdă.

★

11. Țările gazdă se angajează să ofere instituțiilor posibilitatea de a-și îndeplini toate funcțiile lor și de a-și asuma obligațiile contractuale și financiare și să acorde acestor instituții un statut diplomatic corespunzător.

★

12. Pentru ca structurile instituționale ale C.S.C.E. create de Reuniunea la nivel înalt să poată funcționa în mod eficient, urmează să fie convenite aranjamente privind problemele administrativ-financiare și de personal.

13. În acest scop, un grup prezidat de secretarul executiv al comitetului pregător și compus din secretarii executivi ai Reuniunii la nivel înalt de la Paris și Reuniunii miniștrilor afacerilor externe de la New York, precum și reprezentanții țărilor gazdă ale noilor instituții C.S.C.E., va prezenta un raport și propuneri statelor participante până la sfârșitul lunii decembrie 1990. Raportul și propunerile respective vor

fi examinate de către un grup ad-hoc de experți ai statelor participante, care se va reuni la Viena, sub egida Comitetului înalților funcționari, în perioadă 14—18 ianuarie 1991, și va face recomandări finale asupra celor de mai sus. Reuniunea va fi convocată și prezidată de reprezentantul statului care deține președinția Comitetului înalților funcționari.

14. Comitetul înalților funcționari va examina recomandările și va adopta hotărârile necesare la prima sa reuniune.

Primul director al fiecărei instituții va fi propus de către prima reuniune a Comitetului înalților funcționari și confirmat în mod tacit în funcție de către consiliu în absența unor obiecții, în decurs de o săptămână. Secretariatul executiv al Negocierilor privind măsurile de încredere și securitate de la Viena va acorda sprijinul său primei reuniuni a Comitetului consultativ al C.P.C., precum și primei reuniuni a Comitetului înalților funcționari.

15. Secretariatul C.S.C.E., Centrul de prevenire a conflictelor și Biroul pentru alegeri libere sînt subordonate consiliului, care este abilitat să definească sarcinile lor și metodele de funcționare. Aranjamentele de procedură, modalitățile de funcționare și sediile acestor instituții vor putea fi reexaminat la Reuniunea de la Helsinki din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E.

I. Comunicații

Consiliul, la recomandarea Comitetului consultativ și a Comitetului înalților funcționari, va putea, dacă este necesar, să decidă afectarea rețelei de comunicații, creată în cadrul acordului privind măsurile de încredere și securitate suplimentare, pentru alte scopuri, legate de obiectivele C.S.C.E.

J. Aplicarea regulilor de procedură ale C.S.C.E.

Regulile de procedură, metodele de lucru, baremul de repartizare a cheltuielilor și alte modalități ale C.S.C.E. se vor aplica, *mutatis mutandis*, în afara cazurilor în care se va hotărî altfel.

II. REUNIUNI DE EXPERTI

A. Seminarul de experți privind instituțiile democratice

Seminarul de experți privind instituțiile democratice se va ține la Oslo, de luni, 4, pînă vineri, 15 octombrie 1991. Scopul acestui seminar este de a examina căile și mijloacele de consolidare și întărire a instituțiilor democratice viabile în statele participante, inclusiv studii comparative asupra legislației în domeniul drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu folosirea, între altele, a experienței acumulate de Consiliul Europei și a activităților Comisiei „Democrație prin drept“.

Ordinea de zi, calendarul și alte modalități de organizare figurează în anexa nr. II.

B. Reuniunea de experți privind minoritățile naționale

Reuniunea de experți privind minoritățile naționale se va ține la Geneva, de luni, 1, pînă vineri, 19 iulie

1991. Scopul acestei reuniuni este de a examina aprofundat problemele minorităților naționale și ale drepturilor persoanelor aparținînd acestora, ținînd seama în mod corespunzător de diversitatea situațiilor și de cadrul juridic, istoric, politic și economic.

Examinarea va cuprinde :

— schimb de vederi asupra experienței practice, îndeosebi asupra legislației naționale, instituțiilor democratice, instrumentelor internaționale și altor eventuale forme de cooperare ;

— analizarea îndeplinirii angajamentelor pertinente ale C.S.C.E. și examinarea posibilității de perfecționare a normelor corespunzătoare ;

— examinarea de noi măsuri privind ameliorarea realizării angajamentelor sus-menționate.

Ordinea de zi, calendarul și alte modalități de organizare figurează în anexa nr. III.

III. ARANJAMENTELE FINANCIARE ALE C.S.C.E. ȘI RAPORTUL DINTRE CHELTUIELI ȘI EFICIENȚA

1. Comitetul înalților funcționari va urmări raportul dintre cheltuieli și eficiența instituțiilor, activităților, și a personalului C.S.C.E. și va informa consiliul.

2. Începînd cu data de 22 noiembrie 1990 va intra în vigoare următorul barem de repartitie :

<u>Țara</u>	<u>Procente</u>	<u>Țara</u>	<u>Procente</u>
Germania	9,10%	Elveția	2,10%
Statele Unite ale Americii	9,10%	Republica Federativă Cehă și Slovacă	2,10%
Franța	9,10%	Grecia	0,83%
Italia	9,10%	România	0,83%
Marea Britanie	9,10%	Turcia	0,83%
U.R.S.S.	9,10%	Iugoslavia	0,83%
Canada	5,50%	Bulgaria	0,62%
Belgia	3,60%	Irlanda	0,62%
Spania	3,60%	Luxemburg	0,62%
Olanda	3,60%	Portugalia	0,62%
Polonia	3,60%	Cipru	0,20%
Suedia	3,60%	Islanda	0,20%
Austria	2,10%	Liechtenstein	0,20%
Danemarca	2,10%	Malta	0,20%
Finlanda	2,10%	Monaco	0,20%
Ungaria	2,10%	San Marino	0,20%
Norvegia	2,10%	Vatican	0,20%
		TOTAL :	100,00%

ANEXA Nr. 1

„(6) Statele participante declară că voința poporului, exprimată liber și echitabil în cadrul unor alegeri periodice și corecte, este fundamentul autorității și legitimității oricărui guvern. Statele participante vor respecta, în consecință, dreptul cetățenilor lor de a participa la guvernarea țării lor fie direct, fie prin intermediul reprezentanților liber aleși de ei în cadrul unor alegeri echitabile. Ele recunosc responsabilitatea ce le revine de a apăra și proteja, conform legilor lor, a obligațiilor internaționale în materia drepturilor omului și angajamentelor internaționale, ordinea democratică stabilită în mod liber prin voința poporului împotriva activității persoanelor, grupurilor sau organizațiilor care iau parte sau refuză să renunțe la acte de terorism sau violență în scopul răsturnării acestei ordini sau a celei a unui alt stat participant.

(7) Pentru ca voința poporului să fie fundamentul autorităților publice, statele participante :

(7.1.) — vor organiza alegeri libere la intervale rezonabile, după cum prevede legea ;

(7.2.) — vor permite ca toate locurile, cel puțin într-una din camerele puterii legislative naționale, să fie liber disputate, în cadrul unui vot popular ;

(7.3.) — vor garanta tuturor cetățenilor majori un sufragiu universal și egal ;

(7.4.) — vor veghea ca voturile să fie exprimate prin vot secret sau urmînd o procedură echivalentă, care asigură libertatea votului și să fie numărate și prezentate cu obiectivitate, rezultatele oficiale fiind făcute publice ;

(7.5.) — vor respecta dreptul cetățenilor de a solicita funcții politice sau publice, cu titlu individual sau ca reprezentanți ai unor partide politice sau organizații, fără discriminare ;

(7.6.) — vor respecta dreptul persoanelor ca și al grupurilor sau grupărilor de a crea, în deplină libertate, propriile lor partide sau organizații politice, dînd acestor partide și organizații garanțiile legale necesare, care să le permită să se confrunte pe baza unei egalități de tratament în fața legii și a autorităților ;

(7.7.) — vor veghea ca legea și ordinea publică a statului să contribuie la desfășurarea campaniilor politice într-un climat de echitate și libertate, care să excludă orice presiuni administrative, violență sau intimidare de natură să interzică partidelor sau candidaților să-și expună liber opiniile și aprecierile lor sau să împiedice alegătorii să ia cunoștință de acestea și să le discute sau să voteze fără teamă de repercusiuni ;

(7.8.) — vor veghea ca nici un obstacol de ordin juridic sau administrativ să nu se opună liberului acces la mijloacele de informare în masă pe bază de nediscriminare pentru toate grupurile sau grupările politice și toate persoanele care doresc să participe la alegeri ;

(7.9.) — vor veghea ca, candidații care obțin numărul necesar de voturi cerut de lege să fie în mod corespunzător investiți în funcția lor și să li se permită

să o mențină pînă la expirarea mandatului sau pînă în momentul în care s-a pus capăt acestuia pentru orice alt motiv, conform modului prevăzut de lege și procedurilor parlamentare și constituționale democratice.

(8) Statele participante consideră că prezența observatorilor străini sau naționali este de natură să amelioreze desfășurarea alegerilor în statele în care ele au loc. În consecință, ele invită observatori ai oricărui alt stat participant la C.S.C.E., ca și ai oricăror instituții sau organizații particulare competente, care vor dori să urmărească desfășurarea procesului alegerilor lor naționale în măsura prevăzută de lege. Ele vor facilita, de asemenea, un acces similar pentru alegerile organizate la alte eșaloane decît cele naționale. Observatorii se vor angaja să nu se amestece în operațiunile electorale."

ANEXA Nr. II

SEMINAR DE EXPERTI PRIVIND INSTITUTIILE DEMOCRATICE

I. Ordinea de zi

1. Deschiderea oficială a seminarului.
Alocuțiunea reprezentantului țării gazdă.
2. Declarații de deschidere ale reprezentanților statelor participante.
3. Contribuții ale Consiliului Europei și ale Comisiei „Democrație prin drept“.
4. Examinarea căilor și mijloacelor de consolidare și întărire a instituțiilor democratice viabile în statele participante, inclusiv studii comparative asupra legislației în domeniul drepturilor omului și al libertăților fundamentale, cu folosirea, între altele, a experienței acumulate de Consiliul Europei și a activităților Comisiei „Democrație prin drept“.
5. Declarații de încheiere ale reprezentanților statelor participante și concluzii.
6. Închiderea oficială a seminarului.

II. Calendarul și alte modalități de organizare

1. Seminarul se va deschide luni, 4 noiembrie 1991, orele 15,00, la Oslo, și se va încheia vineri, 15 noiembrie 1991.

2. Toate ședințele plenare vor avea caracter public. Ședințele grupelor de studiu vor avea caracter închis.

3. Punctele 1, 2, 3, 5 și 6 ale ordinii de zi vor fi examinate în ședințe plenare.

4. Punctul 4 al ordinii de zi va fi examinat în ședințe plenare și în următoarele trei grupe de studiu :

x Grupul de studiu A :

- Reforme constituționale ;
- Statul de drept și tribunale independente ;
- Separarea puterilor legislativă, executivă și judiciară.

xx Grupul de studiu B :

- Organizarea alegerilor ;
- Organizarea partidelor politice ;

- Structura organizațiilor neguvernamentale independente (sindicate, organizații ale patronilor) ;
- Rolul mijloacelor de informare în masă.

xxx Grupul de studiu C :

- Studii comparative ale legislației în domeniul drepturilor omului și al libertăților fundamentale.

5. Ședințele plenare și ale grupelor de studiu se vor desfășura conform programului de lucru alăturat. Programul de lucru va putea fi modificat prin consens.

Declarațiile de deschidere ale statelor participante nu trebuie, în principiu, să depășească 12 minute pentru fiecare delegație și se vor face în următoarea ordine : Elveția, Islanda, Suedia, Polonia, Portugalia, Vatican, Finlanda, Austria, Bulgaria, Cipru, Turcia, Germania, Statele Unite ale Americii, San Marino, Monaco, Republica Federativă Cehă și Slovacă, Luxemburg, România, Irlanda, Liechtenstein, Marea Britanie, Grecia, Franța, Danemarca, Belgia, Iugoslavia, Canada, Norvegia, Malta, Spania, Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, Olanda, Italia, Ungaria.

6. Înainte de deschiderea seminarului, delegațiile sînt invitate să distribuie, prin intermediul secretariatului executiv, contribuții scrise privind problemele care vor fi examinate în grupele de studiu.

7. Consiliul de miniștri va lua în considerare concluziile elaborate în cadrul punctului 5 al ordinii de zi.

8. Președinția primei și ultimei ședințe plenare va fi asigurată de un reprezentant al țării gazdă. După ședința de deschidere, președinția va fi asigurată prin rotație zilnică în ordinea alfabetului francez, începînd cu reprezentantul Statelor Unite.

9. Președinția primei ședințe a fiecărui grup de studiu va fi asigurată de reprezentantul țării gazdă.

Pentru următoarele ședințe, președinția va fi asigurată prin rotație zilnică, în ordinea alfabetului francez, începînd cu :

- reprezentantul Monaco, în Grupul de studiu A ;
- reprezentantul României, în Grupul de studiu B ;
- reprezentantul Maltei, în Grupul de studiu C.

10. Conform paragrafului 74 din recomandările finale, ale consultărilor de la Helsinki, Guvernul Norvegiei va desemna un secretar executiv. Această desemnare va fi supusă aprobării statelor participante.

11. Alte prevederi de procedură, metodele de lucru și baremul repartizării cheltuielilor C.S.C.E. se vor aplica *mutatis mutandis* seminarului.

PROGRAMUL DE LUCRU

Prima săptămână	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri
Dimineața	—	PL	GSA	GSC	GSB
După-amiază	PL	PL	GSB	GSA	GSC
A II-a săptămână	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri
Dimineața	PL	GSB	GSA	GSC	PL
După-amiază	GSA	GSC	GSB	PL	—

ANEXA Nr. II

REUNIUNEA DE EXPERTI PRIVIND MINORITĂȚILE NAȚIONALE

I. Ordinea de zi

1. Deschiderea oficială a reuniunii.
Alocuțiunea pronunțată de reprezentantul țării gazdă.

2. Declarații de deschidere ale reprezentanților statelor participante.

3. Contribuția Consiliului European.

4. Examinarea aprofundată a problemei minorităților naționale și a drepturilor persoanelor aparținînd acestora, ținînd seama, în mod corespunzător, de diversitatea situațiilor și de cadrul juridic, istoric, politic și economic.

a) Schimb de vederi privind experiența practică, îndeosebi asupra legislației naționale, instituțiilor democratice, instrumentelor internaționale și altor eventuale forme de cooperare.

b) Analizarea îndeplinirii angajamentelor pertinente ale C.S.C.E. și a posibilității de perfecționare a normelor corespunzătoare.

c) Examinarea de noi măsuri privind ameliorarea angajamentelor sus-menționate.

5. Declarații de închidere ale reprezentanților statelor participante și concluzii.

6. Închiderea oficială a reuniunii.

II. Calendarul și alte modalități de organizare

1. Reuniunea se va deschide luni, 1 iulie 1991, la orele 15,00, la Geneva, și se va încheia vineri, 19 iulie 1991.

2. Ședințele plenare au caracter public, iar ședințele organelor de lucru subsidiare au caracter închis.

3. Punctele 1, 2, 3, 5 și 6 ale ordinii de zi vor fi examinate în ședințe plenare.

4. Punctul 4 al ordinii de zi va fi examinat în trei organe de lucru subsidiare (create conform alineatelor a), b) și c)), de o manieră structurată și echilibrată. Punctul 4 al ordinii de zi va fi, de asemenea, examinat în ședințe plenare.

5. Ședințele plenare și ale organelor subsidiare de lucru se vor desfășura conform programului de lucru alăturat.

6. Declarațiile de deschidere ale reprezentanților statelor participante nu vor depăși, în principiu, cincisprezece minute pentru fiecare delegație și se vor face în următoarea ordine: Iugoslavia, Islanda, Ungaria, Bulgaria, San Marino, Cipru, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Malta, Belgia, Olanda, România, Vatican, Irlanda, Polonia, Suedia, Italia, Portugalia, Spania, Turcia, Republica Federativă Cehă și Slovacă, Germania, Canada, Monaco, Luxemburg, Grecia, Austria, Elveția, Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, Franța, Finlanda, Liechtenstein, Norvegia, Danemarca.

7. Participanții sînt invitați să distribuie înainte de reuniune tuturor statelor participante, prin intermediul Secretariatului executiv, contribuții scrise în legătură cu problemele examinate, într-una sau mai multe limbi de lucru ale C.S.C.E., pentru a permite pregătirea aprofundată a discuțiilor respective.

8. Consiliul de miniștri va lua în considerație concluziile elaborate în cadrul punctului 5 al ordinii de zi.

9. Președinția primei și ultimei ședințe plenare va fi asigurată de reprezentantul țării gazdă. După

ședința de deschidere, președinția va fi asigurată, prin rotație cotidiană, în ordinea alfabetului francez, a statelor participante, începînd cu reprezentantul Irlandei.

10. Președinția primei ședințe a fiecărui organ subsidiar de lucru va fi asigurată de reprezentantul țării gazdă. Pentru ședințele următoare, președinția va fi asigurată, prin rotație cotidiană, în ordinea alfabetului francez, începînd cu :

- reprezentantul Elveției, în organul subsidiar de lucru A ;
- reprezentantul Franței, în organul subsidiar de lucru B ;
- reprezentantul României, în organul subsidiar de lucru C.

11. Conform paragrafului 74 din recomandările finale ale consultărilor de la Helsinki, Guvernul Elveției va desemna un secretar executiv. Această desemnare va fi supusă aprobării statelor participante.

12. Alte reguli de procedură, metodele de lucru și baremul de repartizare a cheltuielilor C.S.C.E. se vor aplica, *mutatis mutandis*, reuniunii de experți privind minoritățile naționale.

PROGRAMUL DE LUCRU

Prima săptămîină	Luni	Martî	Miercuri	Joi	Vineri
Dimineața	—	PL	SWBA	SWBA	SWBC
După-amiază	PL	PL	SWBA	SWBB	SWBA

A II-a săptămîină	Luni	Martî	Miercuri	Joi	Vineri
Dimineața	PL		SWBC	SWBB	SWBB
După-amiază	SWBB	SWBB	SWBA	SWBC	SWBC

A III-a săptămîină	Luni	Martî	Miercuri	Joi	Vineri
Dimineața	SWBB	SWBB	SWBA	SWBC	PL
După-amiază	SWBC	SWBC	SWBB	PL	—

DECLARAȚIA COMUNĂ**a celor 22 de state**

Șefii de stat sau de guvern ai Belgiei, Bulgariei, Canadei, Cehoslovaciei, Danemarcei, Franței, Germaniei, Greciei, Islandei, Italiei, Luxemburgului, Marii Britanii, Norvegiei, Olandei, Poloniei, Portugaliei, României, Spaniei, S.U.A., Turciei, Ungariei și U.R.S.S.,

salutînd cu căldură schimbările istorice din Europa,

profund satisfăcuți de înfăptuirea crescîndă în întreaga Europă a angajamentului comun față de o democrație pluralistă, domnia legii și drepturilor omului, care sînt esențiale pentru o securitate durabilă pe continent,

afirmînd sfîrșitul erei de scîndare și confruntare care a durat mai mult de patru decenii, îmbunătățirea relațiilor dintre țările lor și contribuția pe care aceasta o aduce la securitatea tuturor,

încredințați că semnarea Tratatului privind forțele armate convenționale în Europa reprezintă o contribuție majoră la obiectivul comun de întărire a securității și stabilității în Europa și

convinși că aceste dezvoltări trebuie să constituie o parte a unui proces continuu de cooperare în construirea structurilor unui continent mai unit,

declară următoarele :

1. Semnatarii declară solemn că, în noua eră a relațiilor europene care începe, ei nu mai sînt adversari, vor dezvolta noi relații de parteneriat și vor întinde unul altuia mîna prieteniei.

2. Ei reamintesc obligațiile ce le revin în baza Cartei O.N.U. și reafirmă toate angajamentele lor asumate prin Actul final de la Helsinki. Ei subliniază că toate cele zece principii de la Helsinki au o semnificație primordială și că, prin urmare, ele vor fi aplicate în mod egal și fără rezerve, fiecare din ele fiind interpretat prin luarea în considerare a celorlalte. În acest context, ei afirmă obligația și angajamentul lor de a se abține de la amenințarea sau folosirea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, de la încercările de schimbare a frontierelor existente prin amenințarea sau folosirea forței și de la orice alte acțiuni care contravin principiilor și scopurilor acestor documente. Nici una din armele lor nu vor fi folosite vreodată, cu excepția autoapărării sau, altfel, în conformitate cu Carta O.N.U.

3. Ei recunosc că securitatea este indivizibilă și că securitatea fiecăreia dintre țările lor este indisolubil legată de securitatea tuturor statelor participante la C.S.C.E.

4. Ei se angajează să mențină numai acele capacități militare care sînt necesare pentru prevenirea războiului și asigurarea unei apărări efective. Ei vor avea în vedere relația dintre capacitățile și doctrinele militare.

5. Ei reafirmă că fiecare stat are dreptul să fie sau nu parte la un tratat sau alianță.

6. Ei iau notă, cu aprobare, de intensificarea contactelor politice și militare între ei pentru promovarea înțelegerii și încrederii reciproce. Ei salută, în acest context, răspunsurile pozitive date la recente propuneri privind o nouă legătură diplomatică regulată.

7. Ei declară hotărîrea lor de a contribui activ la realizarea unor acorduri de dezarmare și control al armamentelor convenționale, nucleare și chimice, care întăresc stabilitatea și securitatea tuturor. Ei cheamă, în special, la intrarea cît mai curînd în vigoare a Tratatului privind forțele armate convenționale în Europa și se angajează ei înșiși să continue procesul de întărire a păcii în Europă prin controlul armamentelor convenționale în cadrul C.S.C.E. Ei salută perspectiva noilor negocieri dintre S.U.A. și Uniunea Sovietică asupra reducerii forțelor lor nucleare cu rază scurtă de acțiune.

8. Ei salută contribuția pe care măsurile de creștere a încrederii și securității au adus-o și o aduc la slăbirea tensiunii și sprijină pe deplin dezvoltarea în continuare a unor asemenea măsuri. Ei reafirmă importanța inițiativei privind „Cerul deschis” și hotărîrea lor de a acționa pentru încheierea cu succes cît mai curînd posibil a acestor negocieri.

9. Ei se angajează să acționeze, împreună cu celelalte state participante la C.S.C.E., pentru întărirea procesului C.S.C.E., astfel încît acesta să-și aducă o contribuție și mai mare la securitatea și stabilitatea în Europa. Ei recunosc îndeosebi necesitatea intensificării consultărilor politice între participanții la C.S.C.E. și a dezvoltării altor mecanisme C.S.C.E. Ei sînt convinși că Tratatul privind forțele armate convenționale în Europa și Acordul privind un nou set substanțial de măsuri de întărire a încrederii și securității (C.S.B.M.), împreună cu noi modele de cooperare în cadrul C.S.C.E. vor duce la întărirea securității și, prin aceasta, la o pace și stabilitate durabile în Europa.

10. Ei consideră că punctele de mai sus reflectă dorința profundă a popoarelor lor pentru o strînsă cooperare și înțelegere reciprocă și declară că vor

acționa cu perseverență pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor lor, în conformitate cu prezenta declarație și cu principiile stabilite prin Actul final de la Helsinki.

Originalul acestei declarații, ale cărei texte în engleză, franceză, germană, italiană, rusă și spaniolă au aceeași autenticitate, va fi transmis Guvernului Franței, care îl va păstra în arhivele sale. Guvernul Franței este rugat să transmită textul declarației secretarului

general al O.N.U., în vederea difuzării lui tuturor statelor membre ale organizației, ca document oficial al O.N.U., cu mențiunea că el nu face parte din categoria documentelor care se înregistrează conform articolului 102 al Cartei O.N.U. Fiecare dintre statele semnatare va primi din partea Guvernului Franței o copie autentică a acestei declarații.

Drept pentru care înalții reprezentanți au semnat prezenta declarație.

Paris, 19 noiembrie 1990.

În numele :

Regatului Belgiei
Wilfried Martens
Prim-ministru

Republicii Bulgaria
Jeliu Jeleu
Președintele Republicii

Canadei
Martin Brian Mulroney
Prim-ministru

Republicii Federative Cehe și Slovace
Václav Havel
Președintele Republicii Federative Cehe și Slovace

Regatului Danemarcei
Poul Schlüter
Prim-ministru

Republicii Franceze
François Mitterrand
Președintele Republicii Franceze

Republicii Federale Germania
Helmut Kohl
Cancelar federal

Republicii Elene
Constantin Mitsotakis
Prim-ministru

Republicii Islanda
Steingrímur Hermannsson
Prim-ministru

Republicii Italiene
Giulio Andreotti
Președintele Consiliului de Miniștri

Mareluș Ducat al Luxemburgului
Jacques Santer
Prim-ministru, ministru de stat

Regatului Unit al Marii Britanii
și al Irlandei de Nord
Margaret Thatcher
Prim-ministru,

prim-lord al trezoreriei și ministrul serviciilor publice

Regatului Norvegiei
Gro Harlem Brundtland
Prim-ministru

Regatului Țărilor de Jos
Ruud F. M. Lubbers
Prim-ministru

Republicii Polone
Tadeusz Mazowiecki
Președintele Consiliului de Miniștri

Republicii Portugalia
Anibal Cavaco Silva
Prim-ministru

României
Ion Iliescu
Președintele României

Regatului Spaniei
Felipe Gonzalez Marquez
Președintele Guvernului

Statelor Unite ale Americii
George Bush
Președintele Statelor Unite ale Americii

Republicii Turcia
Turgut Özal
Președintele Republicii Turcia

Republicii Ungare
József Antall
Prim-ministru

Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice
Mihail Gorbaciov

Președintele Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice

DOCUMENTUL DE LA VIENA, DIN 1990

al negocierilor pentru măsuri de întărire a încrederii și securității, organizate în conformitate cu prevederile relevante ale Documentului final al Reuniunii de la Viena a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa

(1) Reprezentanții statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa (C.S.C.E.) — Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cipru, Republica Federativă Cehă și Slovacă, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Iugoslavia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Monaco, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, România, San Marino, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Turcia, Ungaria, U.R.S.S., Vatican, s-au întrunit la Viena, de la 9 martie 1989, în conformitate cu prevederile referitoare la Conferința asupra măsurilor de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, conținute în documentele finale ale reuniunilor de la Madrid și Viena în cadrul „urmărilor“ C.S.C.E.

(2) Statele participante au reamintit că scopul Conferinței cu privire la măsuri de întărire a încrederii și securității și pentru dezarmare în Europa, ca parte substanțială și integrantă a procesului multilateral inițiat de Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, este să întreprindă, pe etape, noi acțiuni efective și concrete menite să conducă la realizarea de progrese în întărirea încrederii și securității și îndeplinirea dezarmării, astfel încât să pună în practică și să dea expresie îndatoririi statelor de a se abține de la amenințarea cu forța sau folosirea forței în relațiile lor reciproce, ca și în relațiile lor internaționale, în general.

(3) La deschiderea reuniunii au fost prezentate discursuri de către miniștri ai afacerilor externe și alți șefi de delegații.

(4) De la 16 ianuarie la 5 februarie 1990, statele participante au avut discuții în cadrul unui seminar asupra doctrinelor militare în legătură cu situația,

structura și activitățile forțelor convenționale în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității. Încurajate de cursul dezbaterilor, statele participante au decis să organizeze un al doilea seminar asupra doctrinelor militare, în primăvara anului 1991, la Viena.

(5) Statele participante au adoptat prezentul document, care integrează un set nou de măsuri de întărire a încrederii și securității cu măsurile adoptate în Documentul Conferinței de la Stockholm, care au fost dezvoltate în lumina experienței câștigate.

(6) Statele participante au recunoscut că măsurile de întărire a încrederii și securității care se completează reciproc, adoptate prin prezentul document și care sînt în conformitate cu mandatele reuniunilor de la Madrid și Viena, din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E. servesc, prin natura și scopul lor, ca și prin traducerea lor în viață, la întărirea încrederii și securității în Europa.

(7) Statele participante au recunoscut, de asemenea, că negocierile vor continua, în conformitate cu mandatele reuniunilor de la Madrid și Viena, din cadrul „urmărilor“ C.S.C.E., în scopul de a consolida și dezvolta pe mai departe rezultatele deja obținute și că propunerile care au fost prezentate vor face în continuare obiectul negocierilor.

(8) Statele participante au reamintit declarația privind abținerea de la amenințarea cu forța sau folosirea forței, conținută în paragrafele 9—27 ale Documentului Conferinței de la Stockholm și au subliniat valabilitatea sa continuă în lumina Cartei de la Paris pentru o nouă Europă.

(9) Statele participante au adoptat următoarele :

I. SCHIMBUL ANUAL DE INFORMAȚII MILITARE

Informații asupra forțelor militare

(10) Statele participante vor schimba anual informații asupra forțelor lor militare, referitoare la organizarea militară, efectivele și sistemele importante de arme și echipamente, așa cum se specifică mai jos, în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(11) Informațiile se vor comunica, într-un format convenit, tuturor celorlalte state participante, nu mai târziu de 15 decembrie al fiecărui an. Ele vor fi valabile de la 1 ianuarie al anului următor și vor include :

(11.1) Informații privind organizarea de comandă a acelor forțe militare la care se referă punctele 2 și

3 din acest capitol, specificîndu-se denumirea și subordonarea tuturor formațiunilor *) și unităților **), pentru fiecare nivel de comandă, în jos, pînă la inclusiv brigadă/regiment sau nivel echivalent ;

(11.2) Pentru fiecare formațiune și unitate de luptă ***) a forțelor terestre, în jos, pînă la inclusiv brigadă/regiment sau nivel echivalent, informațiile vor indica :

(11.2.1) — Denumirea și subordonarea ;

(11.2.2) — dacă sînt active sau neactive ***) ;

(11.2.3) — amplasarea normală a comandamentului în timp de pace, indicată prin elemente geografice exacte și/sau prin coordonate ;

(11.2.4) — efectivele autorizate în timp de pace ;

*) În acest context, formațiuni sînt armatele, corpurile de armată, diviziile și unitățile echivalente.

**) În acest context, unități sînt brigăzile, regimentele și unitățile echivalente.

***) În acest context, unități de luptă sînt infanteria, blindatele, unitățile mecanizate și de infanterie moto, artileria, unitățile de geniu și unitățile de aviație de armată. Se includ și acele unități de luptă care sînt aeromobile sau de desant aerian.

****) În acest context, formațiuni sau unități de luptă neactive sînt acelea asigurate cu efective de la 0 pînă la 15 la sută din efectivele autorizate în timp de pace. Acest termen include formațiunile și unitățile cu efective reduse.

(11.2.5) — sistemele importante de arme și echipamente din înzestrare specificându-se numărul pentru fiecare tip de :

- (11.2.5.1) — tancuri de luptă ;
- (11.2.5.2) — elicoptere ;
- (11.2.5.3) — vehicule blindate de luptă ;
- (11.2.5.4) — instalații de lansare a armelor antitanc dirijate, montate permanent/din construcție pe vehiculele blindate ;
- (11.2.5.5) — piese de artilerie, autopropulsate și tracate, aruncătoare și instalații de lansare proiectile reactive (calibrul 100 mm și mai mare) ;
- (11.2.5.6) — vehicule blindate lansatoare de poduri.

(11.3) Pentru fiecare formațiune amfibie și unitate de luptă amfibie ^{*)}, amplasată permanent în zona de aplicare, pînă la nivelul în jos, brigadă/regiment sau unitate echivalentă inclusiv, informațiile vor include datele arătate mai sus.

(11.4) Pentru fiecare formațiune aeriană și unitate de luptă aeriană ^{**}) a forțelor aeriene, a forțelor de apărare aeriană sau a aviației maritime cu baza nepermanentă la sol, în jos, pînă la inclusiv aripă/regiment aerian sau nivel echivalent, informațiile vor include :

- (11.4.1) — denumirea și subordonarea ;
  - (11.4.2) — amplasarea normală în timp de pace a comandamentului, indicată prin termeni geografici exacti și/sau prin coordonate ;
  - (11.4.3) — amplasarea normală în timp de pace a unității, indicată prin baza aeriană sau aerodromul pe care este bazată unitatea, specificându-se :
    - (11.4.3.1) — denumirea ori, dacă este cazul, numele bazei aeriene sau aerodromului, și
    - (11.4.3.2) — locul acesteia, indicat prin termeni geografici exacti și/sau prin coordonate ;
  - (11.4.4) — efectivele autorizate în timp de pace ^{***}) ;
  - (11.4.5) — numărul pentru fiecare tip de :
    - (11.4.5.1) — avioane ;
    - (11.4.5.2) — elicoptere ;
- parte organică a formațiunii sau unității.

Informații asupra planurilor de înzestrare cu sisteme importante de arme și echipamente

(12) Statele participante vor schimba anual informații asupra planurilor lor de înzestrare cu sisteme

importante de arme și echipamente, așa cum sînt specificate în prevederile referitoare la informațiile asupra forțelor militare, în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(13) Informațiile se vor comunica, într-un format convenit, tuturor celorlalte state participante, nu mai tîrziu de 15 decembrie al fiecărui an. Ele se vor referi la planurile pentru următorul an și vor include :

- (13.1) — tipul și denumirea sistemelor de arme/echipamente ce vor fi introduse în înzestrare ;
- (13.2) — numărul total pentru fiecare sistem de arme/echipamente ;
- (13.3) — de cîte ori este posibil, numărul pentru fiecare sistem de arme/echipamente planificate a fi repartizate fiecărei formațiuni sau unități ;
- (13.4) — măsura în care înzestrarea se va adăuga sau va înlocui sistemele de arme/echipamente existente.

Informații asupra bugetelor militare

(14) Statele participante vor schimba anual informații despre bugetele lor militare pentru anul bugetar următor, detaliind cheltuielile de apărare pe baza categoriilor stabilite în „Instrumentul pentru raportarea standardizată internațională a cheltuielilor militare“, adoptat de Organizația Națiunilor Unite la 12 decembrie 1980.

(15) Informațiile vor fi furnizate tuturor celorlalte state participante nu mai tîrziu de două luni după aprobarea bugetului militar de către autoritățile naționale competente.

(16) Fiecare stat participant poate cere clarificări din partea oricărui alt stat participant despre informațiile bugetare furnizate. Întrebările vor fi adresate într-o perioadă de două luni de la primirea informațiilor bugetare ale unui stat participant. Statele participante se vor strădui să răspundă complet și prompt la aceste întrebări. Întrebările și răspunsurile pot fi transmise tuturor celorlalte state participante.

II. REDUCEREA RISCULUI

Mecanismul pentru consultare și cooperare privind activitățile militare neobișnuite

(17) Statele participante vor avea, în conformitate cu prevederile care urmează, consultări și vor coopera între ele asupra oricărei activități neobișnuite și neplanificate, semnificative din punct de vedere militar, a forțelor lor militare, în afara locurilor lor normale de amplasare în timp de pace, în zona de aplicare a măsurilor de încredere și de securitate în legătură cu care un stat participant își exprimă preocuparea sa de securitate.

(17.1) Statul participant care are preocupări în legătură cu o astfel de activitate poate transmite o cerere

pentru o explicație către un alt stat participant, unde se desfășoară activitatea.

(17.1.1) Cererea va menționa cauza sau cauzele îngrijorării și, în măsura posibilului, tipul și locul sau aria activității.

(17.1.2) Răspunsul va fi transmis în nu mai mult de 48 de ore.

(17.1.3) Răspunsul va fi dat la întrebările puse, precum și la orice alte informații relevante care ar putea ajuta la clarificarea activității care a creat preocuparea.

(17.1.4) Cererea și răspunsul vor fi transmise, fără întârziere, tuturor celorlalte state participante.

(17.2) Statul care a adresat cererea, după examinarea răspunsului primit, poate să solicite o întîlnire pentru a discuta problema.

^{*)} Unitate de luptă așa cum se definește mai sus.

^{**}) În acest context, *unitățile de luptă aeriană* sînt unitățile a căror majoritate a avioanelor din organică sînt avioane de luptă.

^{***}) Ca o excepție, aceste informații nu trebuie să includă unitățile de avioane ale apărării antiaeriene.

(17.2.1) Statul care a adresat cererea poate solicita o întâlnire cu statul care a dat răspunsul.

(17.2.1.1) O astfel de întâlnire va fi convenită în nu mai mult de 48 de ore.

(17.2.1.2) Cererea pentru o astfel de întâlnire va fi transmisă, fără întârziere, tuturor statelor participante.

(17.2.1.3) Statul care a răspuns la cerere este îndreptăţit să solicite altor state participante, în special celor care ar putea fi implicate în activitate, să participe la întâlnire.

(17.2.1.4) O astfel de întâlnire va fi organizată într-un loc ce va fi convenit reciproc de către statul care a cerut şi cel care a răspuns. Dacă nu se realizează acordul, întâlnirea va fi organizată la Centrul pentru prevenirea conflictelor.

(17.2.1.5) Statul care a adresat cererea şi cel care a răspuns vor transmite neîntârziat, în comun sau separat, un raport asupra întâlnirii, către toate celelalte state participante.

(17.2.2) Statul care a adresat cererea poate solicita o întâlnire a tuturor statelor participante.

(17.2.2.1) O astfel de întâlnire va fi convenită în nu mai mult de 48 de ore.

(17.2.2.2) Centrul de prevenire a conflictelor va servi drept cadru pentru o astfel de întâlnire.

(17.2.2.3) Statele participante implicate în problema care se discută vor lua măsuri să fie reprezentate la o astfel de întâlnire.

(17.3) Comunicările dintre statele participante, făcute în scopul de mai sus, vor fi transmise de preferinţă prin reţeaua de comunicaţii a măsurilor de întărire a încrederii şi securităţii.

Cooperarea privind incidentele periculoase de natură militară

(18) Statele participante vor coopera în raportarea şi clarificarea incidentelor periculoase de natură militară în zona de aplicare a măsurilor de încredere şi securitate, în scopul de a preveni posibile neînţelegeri şi a diminua efectele asupra altui stat participant.

(18.1) Fiecare stat participant va desemna un punct de contact în caz de asemenea incidente periculoase şi va informa despre acesta toate celelalte state participante. O listă cu asemenea puncte va fi disponibilă la Centrul pentru prevenirea conflictelor.

(18.2) În cazul unui asemenea incident periculos, statul participant ale cărui forţe militare sînt implicate în incident va furniza informaţiile disponibile către alte state participante de o manieră expeditivă. Orice stat participant afectat de un astfel de incident poate, de asemenea, cere clarificări corespunzătoare. Astfel de cereri vor primi un răspuns prompt.

(18.3) Comunicările dintre statele participante vor fi transmise, de preferinţă, prin reţeaua de comunicaţii a măsurilor de încredere şi securitate.

(18.4) Problemele referitoare la informaţiile despre asemenea incidente periculoase pot fi discutate de statele participante la Centrul pentru prevenirea conflictelor, la reuniunea anuală pentru examinarea aplicării măsurilor de încredere de la centru sau la întâlniri suplimentare ce se vor conveni acolo.

(18.5) Aceste prevederi nu vor afecta drepturile şi obligaţiile statelor participante asumate în baza unui acord internaţional privitor la incidentele periculoase, nici nu vor exclude metodele suplimentare de raportare şi clarificare a incidentelor periculoase.

III. CONTACTE

Vizite la bazele aeriene

(19) Fiecare stat participant cu unităţi aeriene de luptă comunicate potrivit paragrafului (11) va organiza vizite pentru reprezentanţi ai tuturor celorlalte state participante la una din bazele aeriene normale pentru timp de pace*), unde astfel de unităţi sînt amplasate, în scopul de a asigura vizitatorilor posibilitatea de a vedea activităţile la baza aeriană, inclusiv pregătirile pentru îndeplinirea funcţiilor bazei aeriene, şi de a obţine o impresie asupra numărului aproximativ de ieşiri-avion şi tipului de misiuni care au loc.

(20) Nici un stat participant nu va fi obligat să organizeze mai mult de o astfel de vizită într-o perioadă de 5 ani.

(21) Indicaţiile prelabile ce vor fi date de statele participante asupra datelor unor astfel de vizite pentru anul (anii) următor(i) pot fi discutate la reuniunile anuale de evaluare.

(22) De regulă, din fiecare stat participant vor fi invitaţi pînă la doi vizitatori.

(23) Invitaţiile vor fi transmise către toate statele participante cu 42 de zile sau mai mult înainte de vizită. Invitaţia va indica un program preliminar cuprin-

zînd: locul, data şi ora adunării, durata planificată, limbile care vor fi folosite; aranjamentele pentru masă, cazare şi transport; echipamentul permis să fie folosit în timpul vizitei; orice alte informaţii care ar putea fi considerate utile.

(24) Cînd baza aeriană care urmează a fi vizitată este situată pe teritoriul unui alt stat participant, invitaţiile vor fi emise de statul participant pe al cărui teritoriu este situată baza aeriană. În astfel de cazuri, responsabilităţile de gazdă, delegate de acest stat pentru statul participant care organizează vizita, vor fi specificate în invitaţie.

(25) Răspunsurile la invitaţie, indicînd numele şi rangul vizitatorilor, vor fi date nu mai tîrziu de 21 de zile după emiterea invitaţiei. Dacă invitaţia nu este acceptată la timp, se va presupune că nu vor fi trimişi vizitatori.

(26) Vizita la baza aeriană va dura minimun 24 de ore.

(27) În cursul vizitei, vizitatorilor li se vor face prezentări asupra scopurilor şi funcţiilor bazei aeriene şi asupra activităţilor curente de la baza aeriană. Ei vor avea posibilitatea să comunice cu comandantul şi trupele, inclusiv cu unităţile de sprijin/logistice situate la baza aeriană.

*) În acest context, prin termenul *bază aeriană normală pentru timp de pace* se înţelege un loc normal de amplasare în timp de pace a unităţii aeriene de luptă, indicat de baza aeriană sau aerodromul militar unde unitatea îşi are baza.

(28) Vizitatorilor li se va da posibilitatea să vadă toate tipurile de avioane situate la baza aeriană.

(29) La sfârșitul vizitei, statul gazdă va da posibilitate vizitatorilor să se întâlnească împreună cu oficialii statului gazdă și cu personalul superior de la baza aeriană, pentru a discuta desfășurarea vizitei.

(30) Statul gazdă va decide programul vizitei și va acorda acces vizitatorilor la baza aeriană.

(31) Vizitatorii vor urma indicațiile date de statul gazdă în conformitate cu prevederile convenite în acest document.

(32) Vizitatorilor li se va asigura cazare corespunzătoare într-un loc potrivit pentru efectuarea vizitei.

(33) Statul invitat va acoperi cheltuielile de călătorie pentru reprezentanții săi la și de la locul de adunare specificat în invitație.

(34) Statele participante vor asigura, printr-o cooperare corespunzătoare cu vizitatorii, să nu fie întreprinsă nici o acțiune care ar putea afecta securitatea vizitatorilor.

Contactele militare

(35) Pentru îmbunătățirea, în continuare, a relațiilor lor reciproce, în interesul întăririi procesului încrederii și creșterii securității, statele participante vor promova și facilita, în mod corespunzător :

(35.1) — schimburi și vizite între reprezentanții militari sau ai apărării ;

(35.2) — contacte între instituții militare cu activități similare ;

(35.3) — participarea de către reprezentanții militari ai altor state participante la cursuri de instruire ;

(35.4) — schimburi între comandanții militari și ofițeri de comandă, până la eșalonul de brigadă/regiment sau echivalent ;

(35.5) — schimburi și contacte între oameni de știință și experți în problemele militare și din domenii cu activități similare ;

(35.6) — organizarea de acțiuni sportive și culturale între membrii forțelor lor armate.

IV. NOTIFICAREA PREALABILĂ A ANUMITOR ACTIVITĂȚI MILITARE

(36) Statele participante vor notifica, în scris, prin canale diplomatice, în forma convenită, înainte cu 42 de zile sau mai mult, tuturor celorlalte state participante, începerea activităților militare notificabile *) în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(37) Notificarea va fi transmisă de către statul participant pe teritoriul căruia activitatea respectivă este planificată să aibă loc, chiar dacă forțele aceluși stat nu sînt angajate în activitatea respectivă sau mărimea acestor forțe este sub nivelul notificabil. Aceasta nu scutește alte state participante de obligația de a face notificări, dacă implicarea lor în activitatea militară planificată atinge nivelul de notificare.

(38) Fiecare din următoarele activități militare din teren, desfășurate ca o singură activitate, în zona de aplicare a măsurilor pentru întărirea încrederii și securității și care ating sau depășesc nivelurile definite mai jos, vor fi notificate :

(38.1) Angajarea de formațiuni ale forțelor de uscat **) ale statelor participante în aceeași activitate de instruire, desfășurată sub o singură comandă operativă, independent sau în combinație cu orice componente posibile, aeriene sau navale.

(38.1.1) Această activitate militară va face obiectul notificării, ori de cîte ori implică, în orice moment pe durata activității :

— cel puțin 13.000 de militari, inclusiv trupe de sprijin, sau

— cel puțin 300 de tancuri
dacă sînt organizate în structură de divizie sau, cel puțin în două brigăzi/regimente, nu neapărat subordonate aceleiași divizii.

(38.1.2) Participarea forțelor aeriene ale statelor participante va fi inclusă în notificare dacă s-a prevăzut că în cursul activității vor avea loc 200 sau mai multe ieșiri-avion, exceptînd elicopterele.

(38.2) Angajarea de forțe militare, fie într-o acțiune de desant maritim, fie într-o operație de desant-parășutare în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(38.2.1) Aceste activități militare vor fi supuse notificării ori de cîte ori în acțiunea de desant maritim sînt debarcați cel puțin 3.000 de militari și ori de cîte ori în acțiunea de desant-parășutare sînt parașutați cel puțin 3.000 de militari.

(38.3) Angajarea unor formațiuni ale trupelor de uscat ale statelor participante într-un transfer, din afara zonei de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității, la punctele de sosire din zonă sau din interiorul zonei de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității, în punctele de concentrare din zonă, pentru a participa la o activitate de instruire notificabilă sau pentru a fi concentrate.

(38.3.1) Sosirea sau concentrarea acestor forțe va fi supusă notificării ori de cîte ori ele implică, în același timp, de-a lungul activității :

— cel puțin 13.000 de militari, inclusiv trupe de sprijin, sau

— cel puțin 300 de tancuri
dacă sînt organizate în structură de divizie sau cel puțin în două brigăzi/regimente, nu neapărat subordonate aceleiași divizii.

(38.3.2) Forțele care au fost transferate în zonă vor fi supuse tuturor prevederilor măsurilor convenite pentru întărirea încrederii și securității atunci cînd părăsesc punctele lor de sosire pentru a participa la o activitate de instruire notificabilă sau pentru a fi concentrate în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(39) Activitățile militare notificabile, efectuate fără ca trupele angajate să fie avertizate în prealabil, se exceptează de la prevederea că notificarea prealabilă să fie făcută cu 42 de zile înainte.

*) În acest document, termenul *notificabilă* are înțelesul de *supusă notificării*.

**) În acest context, termenul *forțe de uscat* include forțele de desant maritim, aeromobile și de desant aerian.

(39.1) Notificarea unor asemenea activități peste plaoanele convenite va fi transmisă în momentul în care trupele implicate încep asemenea activități.

(40) Notificarea va fi făcută în scris, pentru fiecare activitate militară notificabilă, în următoarea formă convenită :

(41) A. Informații de ordin general :

- (41.1) denumirea activității militare ;
- (41.2) scopul general al activității militare ;
- (41.3) numele statelor implicate în activitatea militară ;
- (41.4) nivelul de comandă, organizare și conducere a activității militare ;
- (41.5) data începerii și terminării activității militare.

(42) B. Informații asupra diferitelor tipuri de activități militare notificabile :

(42.1) angajarea formațiunilor forțelor terestre ale statelor participante în aceeași activitate de instruire desfășurată sub o singură comandă operativă, independent sau în combinație cu orice componente posibile, aeriene sau navale :

(42.1.1) numărul total de militari care iau parte la o activitate militară și anume : trupe de uscat, trupe de desant maritim, trupe aeromobile și de desant aerian și, când este cazul, numărul de militari participanți pentru fiecare stat implicat ;

(42.1.2) denumirea, subordonarea, numărul și tipul formațiunilor și unităților participante pentru fiecare stat, pînă la și inclusiv brigadă/regiment sau nivel echivalent ;

(42.1.3) numărul total de tancuri de luptă pentru fiecare stat și numărul total de lansatoare de rachete antitanc dirijate, montate pe vehicule blindate ;

(42.1.4) numărul total de piese de artilerie și de aruncătoare multiple de proiectile reactive (de calibrul 100 mm sau mai mari) ;

(42.1.5) numărul total de elicoptere, pe categorii ;

(42.1.6) numărul prevăzut de ieșiri-avion, cu excepția elicopterelor ;

(42.1.7) scopul misiunilor aeriene ;

(42.1.8) categoriile de avioane implicate ;

(42.1.9) nivelul de comandă, organizare și conducere pentru participarea forțelor aeriene ;

(42.1.10) sprijinul de foc navă-sol ;

(42.1.11) informații privind alt sprijin de foc navă-sol ;

(42.1.12) nivelul de comandă, organizare și conducere pentru participarea forțelor navale ;

(42.2) angajarea forțelor militare, fie într-o acțiune de desant maritim fie într-o operație de desant-parășutare în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității :

(42.2.1) numărul total al trupelor de desant maritim implicate în activități notificabile de desant maritim și/sau numărul total de trupe aeropurtate implicate în activități notificabile de desant-parășutare ;

(42.2.2) în cazul activităților notificabile de desant maritim, punctul sau punctele de îmbarcare, dacă sînt în zona de aplicare a măsurilor de încredere și securitate ;

(42.3) angajarea de formațiuni ale forțelor terestre ale statelor participante într-un transfer din afara zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate în puncte de sosire din zonă, sau din interiorul zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate, în puncte de concentrare în zonă, pentru a participa la o activitate de instruire notificabilă sau pentru a fi concentrate :

(42.3.1) numărul total de militari transferați ;

(42.3.2) numărul și tipul diviziilor care participă la transfer ;

(42.3.3) numărul total de tancuri de luptă care participă la sosirea sau la concentrarea notificabilă ;

(42.3.4) coordonatele geografice pentru punctele de sosire și pentru punctele de concentrare.

(43) C. Zona și timpul prevăzut pentru activitate :

(43.1) zona activității militare, delimitată prin caracteristici geografice împreună, când este cazul, cu coordonate geografice ;

(43.2) datele de începere și de încheiere ale fiecărei faze (transferuri, desfășurare, concentrare de forțe, faza activă de instruire, faza de repliere), a activităților din zona de aplicare a măsurilor de încredere și securitate ale formațiunilor participante, scopul tactic și zonele geografice corespunzătoare (delimitate prin coordonate geografice) pentru fiecare fază ;

(43.3) scurtă descriere a fiecărei faze.

(44) D. Alte informații :

(44.1) schimbări, când este cazul, față de informațiile transmise prin calendarul anual în legătură cu activitatea ;

(44.2) legătura dintre activitate și alte activități notificabile.

V. OBSERVAREA ANUMITOR ACTIVITĂȚI MILITARE

(45) Statele participante vor invita observatori din toate celelalte state participante la următoarele activități militare notificabile :

(45.1) — angajarea de formațiuni ale forțelor terestre*) ale țărilor participante în aceeași activitate de instruire, sub o singură comandă operativă, independent sau în combinație cu orice alte componente aeriene sau navale ;

(45.2) — angajarea forțelor militare fie într-o operație de desant maritim, fie într-o acțiune de desant-parășutare în zona de aplicare a măsurilor de încredere și securitate ;

(45.3) — în situația angajării de formațiuni ale forțelor terestre ale statelor participante într-un transfer din afara zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate în puncte de sosire în zonă sau din

*) În acest context, termenul *forțe terestre* indică trupe de desant maritim, aeromobile și aeropurtate.

interiorul zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate în puncte de concentrare din zonă, pentru a participa la o activitate de instruire notificabilă sau pentru a fi concentrate, concentrarea acestor forțe. Forțele care au fost transferate în zonă vor fi supuse tuturor prevederilor măsurilor de încredere și securitate convenite, când ele părăsesc punctele lor de sosire pentru a participa la o activitate de instruire notificabilă sau pentru a fi concentrate în interiorul zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate.

(45.4) Activitățile sus-menționate vor fi supuse observării ori de câte ori numărul trupelor angajate atinge sau depășește 17.000 de militari, cu excepția situațiilor în care se desfășoară fie o acțiune de desant maritim, fie o acțiune de desant-parășutare, care vor fi supuse observării, ori de câte ori numărul militarilor angajați atinge sau depășește nivelul de 5.000 de militari.

(46) Statul gazdă va transmite invitația în scris, prin canale diplomatice, tuturor celorlalte state participante, o dată cu notificarea. Statul gazdă va fi statul participant pe al cărui teritoriu va avea loc activitatea notificată.

(47) Statul gazdă poate delega unele din responsabilitățile sale, de gazdă, altui stat participant angajat în activitatea militară pe teritoriul statului gazdă. În astfel de situații, statul gazdă va specifica alocarea de responsabilități în invitația sa de a observa activitatea.

(48) Fiecare stat participant poate trimite pînă la doi observatori la activitatea militară ce urmează a fi observată.

(49) Statul invitat poate hotărî dacă va trimite observatori militari și/sau civili, inclusiv membri ai personalului său acreditat în statul gazdă. Observatorii militari vor purta, de regulă, uniforme și însemnele lor pe durata îndeplinirii sarcinilor ce le revin.

(50) Răspunsurile la invitație vor fi transmise în scris, nu mai tîrziu de 21 de zile de la emiterea invitației.

(51) Statele participante care acceptă o invitație vor comunica numele și gradele observatorilor lor în răspunsul la invitație. Dacă invitația nu este acceptată la timp, se va înțelege că nu vor fi trimiși observatori.

(52) Împreună cu invitația, statul gazdă va transmite un program general de observare, care va conține următoarele informații :

(52.1) — data, ora și locul de adunare a observatorilor ;

(52.2) — durata planificată a programului de observare ;

(52.3) — limbile care vor fi utilizate pentru interpretare și/sau traducere ;

(52.4) — aranjamentele privind cazarea, masa și transportul pentru observatori ;

(52.5) — aranjamentele pentru echipamentul de observare care va fi asigurat observatorilor de către statul gazdă ;

(52.6) — autorizarea posibilă, de către statul gazdă, a folosirii de echipament special, pe care observatorii îl pot aduce cu ei ;

(52.7) — aranjamentele pentru îmbrăcămintea specială care să fie pusă la dispoziția observatorilor, în cazul în care o cer condițiile climatice sau de mediu.

(53) Observatorii pot face cereri cu privire la programul de observare. Statul gazdă le va da curs în măsura posibilului.

(54) Statul gazdă va stabili durata observării, care să permită observatorilor să observe activitatea militară notificabilă, din momentul în care pragurile convenite pentru observare sînt atinse sau depășite, pînă în momentul în care, pentru ultima dată pe timpul activității, pragurile pentru observare nu vor mai fi atinse.

(55) Statul gazdă va pune la dispoziția observatorilor mijloace de transport pentru a ajunge în zona de desfășurare a activităților notificate și pentru a se întoarce din această zonă. Aceste mijloace de transport vor fi puse la dispoziție fie din capitală, fie din altă localitate convenabilă, ce va fi anunțată în invitație, astfel încît observatorii să fie în măsură să ajungă la locul respectiv înainte de începerea programului de observare.

(56) Statul invitat va suporta cheltuielile de transport pentru observatorii săi pînă în capitala statului gazdă sau altă localitate convenabilă specificată în invitație, precum și cheltuielile de întoarcere.

(57) Observatorilor li se va asigura un tratament egal și li se vor oferi posibilități egale pentru îndeplinirea atribuțiilor lor.

(58) Observatorilor li se vor acorda, pe durata misiunii lor, privilegiile și imunitățile acordate agenților diplomatici, potrivit Convenției de la Viena cu privire la relațiile diplomatice.

(59) Statele participante vor asigura că personalul oficial și trupele care participă într-o activitate militară obiect al observării, precum și alt personal militar existent în zona activității militare, a fost informat, în mod corespunzător, despre prezența, statutul și funcțiile observatorilor. Statele participante vor asigura, în cooperare cu observatorii, să nu se întreprindă vreo acțiune care ar putea să afecteze securitatea observatorilor.

(60) Statului gazdă nu i se va cere să permită observarea zonelor cu restricții, a instalațiilor sau obiectivelor de apărare.

(61) În scopul de a se da observatorilor posibilitatea să se asigure că activitatea notificată nu constituie prin caracterul ei o amenințare și că este efectuată în conformitate cu prevederile corespunzătoare privind notificarea, statul gazdă :

(61.1) — va face la începutul programului de observare o scurtă prezentare asupra scopului, situației de bază, fazelor activității și schimbărilor posibile față de notificare și va asigura observatorilor un program de observare cu activitatea zilnică ;

(61.2) — va da observatorilor o hartă la scara de 1 la nu mai mult de 250.000, reprezentînd zona activității militare notificate și situația tactică inițială din această zonă. Pentru descrierea întregii zone a activității militare notificate pot fi furnizate, suplimentar, hărți la o scară mai mică ;

(61.3) — va asigura observatorilor echipament de observare corespunzător ; suplimentar, observatorilor li se va permite să folosească propriile lor binoculi, hărți, aparate de fotografiat și video-camere, dictafoane și echipament cu posibilitate de vedere pe timp de noapte. Echipamentul menționat mai sus va fi supus examinării și aprobării de către statul gazdă. Se înțelege că statul gazdă poate limita folosirea unui anumit echipament în zonele, instalațiile sau obiectivele de apărare cu restricții ;

(61.4) — va încuraja, oricând este posibil și cu luarea în considerare a securității observatorilor, să se asigure un survol, preferabil cu elicopterul, al ariei activității militare. Dacă va avea loc, un astfel de survol va permite observatorilor să observe din aer dispunerea forțelor angajate în activitate, în scopul de a avea o imagine despre obiectul și mărimea activității militare. Cel puțin un observator din fiecare stat participant, prezent la observare, va avea posibilitatea să participe la survol. Elicoptere și/ori aeronave pot fi asigurate atât de statul gazdă, cât și de un alt stat participant, la cererea și cu acordul statului gazdă ;

(61.5) — va face în decursul programului de observare, zilnic, scurte informări pentru observatori, cu ajutorul hărților, asupra diferitelor faze ale activității militare și asupra evoluției acestora și va informa pe observatori asupra poziției lor geografice ; în cazul unei activități a trupelor de uscat, efectuată în combinație cu componente aeriene sau navale, informările vor fi făcute de reprezentanți ai acestor forțe ;

(61.6) — va asigura posibilitatea observării în mod direct a forțelor statului (statelor) angajate în activitatea militară, astfel încât observatorii să-și facă o impresie despre cursul întregii activități ; în acest scop, observatorilor li se va da posibilitatea să observe unitățile de luptă și de sprijin ale tuturor formațiunilor participante la eșalonul divizie sau echivalent și, când este cazul, să viziteze unitățile la un eșalon mai jos de divizie sau echivalent și să comunice cu comandanții și trupele. Comandanții și alt personal superior al formațiunilor participante, precum și al unităților vizitate, vor informa observatorii despre misiunea și dispozitivul unităților lor ;

(61.7) — va conduce observatorii în zona activității militare ; observatorii vor respecta instrucțiunile date de statul gazdă în concordanță cu prevederile convenite în prezentul document ;

(61.8) — va pune la dispoziția observatorilor mijloacele de transport corespunzătoare în zona activității militare ;

(61.9) — va asigura observatorilor posibilitatea de a comunica la timp cu ambasadele lor sau cu alte misiuni oficiale și oficii consulare ; statul gazdă nu este obligat să suporte cheltuielile de comunicație ale observatorilor ;

(61.10) — va asigura observatorilor condiții adecvate de cazare și masă, într-un loc care să permită buna desfășurare a programului de observare și, atunci când este necesar, asistență medicală ;

(61.11) — va asigura, la sfârșitul fiecărei observări, posibilitatea observatorilor să se întâlnească împreună cu oficialitățile statului gazdă, pentru a discuta desfășurarea activității observate. Atunci când alte state decât statul gazdă vor fi angajate în activitate, reprezentanții militari ai acelor state vor fi, de asemenea, invitați să ia parte la această discuție.

(62) Statele participante nu sînt obligate să invite observatori la activitățile militare notificabile desfășurate fără anunțarea prealabilă a trupelor implicate, afară de cazul în care aceste activități notificabile au o durată mai mare de 72 ore. Continuarea acestor activități pentru această durată va fi supusă observării cit timp pragurile pentru observare sînt atinse sau depășite. Programul de observare va urma, cit mai îndeaproape posibil, toate prevederile privind observarea stabilite în prezentul document.

(63) Statele participante sînt încurajate să permită reprezentanților mass-media din toate statele participante să participe la observarea activităților militare, în conformitate cu procedurile de acreditare ale statului gazdă. În astfel de situații, reprezentanții mass-media din toate statele participante vor fi tratați fără discriminare și li se va da acces egal la acele faze ale activității deschise pentru reprezentanții mass-media.

(64) Prezența reprezentanților mass-media nu va afecta activitatea pe care o desfășoară observatorii în îndeplinirea funcțiilor lor și nici fluxul activității militare.

VI. CALENDARE ANUALE

(65) Fiecare stat participant va schimba, cu toate celelalte state participante, un calendar anual al activităților sale militare supuse notificării prelabile *) din zonă de aplicare a măsurilor de încredere și securitate prevăzute pentru anul calendaristic următor. Un stat participant care va găzdui o activitate militară supusă notificării prelabile, dar care va fi desfășurată de un alt stat participant, va include această activitate în calendarul său anual. Acesta va fi transmis în fiecare an, în scris, prin canale diplomatice, nu mai târziu de 15 noiembrie, pentru anul care urmează.

(66) Dacă un stat participant nu planifică nici o activitate militară supusă notificării prelabile, acesta va informa pe toate celelalte state participante în aceeași manieră ca și pentru schimbul anual de calendare.

(67) Fiecare stat participant va prezenta activitățile sus-menționate în ordine cronologică și va furniza informații cu privire la fiecare activitate, după următorul model :

(67.1) — tipul de activitate militară și denumirea acesteia ;

(67.2) — caracteristicile generale și scopul activității militare ;

(67.3) — statele implicate în activitatea militară ;

(67.4) — zona activității militare, indicată prin reperi geografice, când este posibil, și definită prin coordonatele geografice ;

(67.5) — durata planificată a activității militare indicată prin datele preconizate ale începutului și sfârșitului activității ;

(67.6) — numărul total de trupe *) preconizat să participe în activitatea militară. Pentru activitățile la care participă mai mult de un stat, statul gazdă va

*) Așa cum sînt definite în prevederile asupra notificării prelabile a anumitor activități militare.

asigura astfel de informații pentru fiecare stat implicat ;

(67.7) — tipurile de forțe armate care iau parte la activitatea militară ;

(67.8) — nivelul preconizat al activității militare și denumirea comandei operaționale directe sub care această activitate militară se va desfășura ;

(67.9) — numărul și tipul diviziilor care sînt prevăzute să participe la activitatea militară ;

(67.10) — orice alte informații suplimentare, printre care componentele forțelor armate pe care statul participant ce planifică activitatea le consideră relevante.

(68) În cazul în care apar necesare modificări în legătură cu activitățile militare din calendarul anual, ele vor fi comunicate tuturor celorlalte state participante nu mai tîrziu decît în notificarea corespunzătoare.

(69) Dacă un stat participant anulează o activitate militară din calendarul său anual sau o reduce la un nivel mai jos de pragul notificării, acel stat va informa imediat celelalte state participante.

(70) Informațiile asupra activităților militare supuse notificării prealabile, care nu au fost incluse în calendarul anual, vor fi comunicate tuturor statelor participante, cît mai curînd posibil, în conformitate cu modelul prevăzut pentru calendarul anual.

VII. DISPOZIȚII PRIVIND LIMITĂRILE

(71) Fiecare stat participant va comunica, în scris, tuturor celorlalte state participante, pînă la 15 noiembrie al fiecărui an, informații referitoare la activitățile militare care fac obiectul notificării prealabile*), implicînd mai mult de 40.000 militari, planificate să se desfășoare sau să fie găzduite în cel de-al doilea an calendaristic care urmează. O asemenea comunicare va include informații preliminare privind fiecare activitate, referitoare la scopurile ei generale, perioada de timp și durata, zona, mărimea și statele implicate.

(72) Statele participante nu vor desfășura activități militare care fac obiectul notificării prealabile impli-

cînd mai mult de 40.000 militari, dacă ele nu au făcut obiectul comunicărilor așa cum sînt definite mai sus.

(73) Statele participante nu vor efectua activități militare supuse notificării prealabile la care iau parte efective mai mari de 40.000 de militari, decît în cazul în care acestea au fost incluse în calendarul anual, nu mai tîrziu decît la 15 noiembrie al fiecărui an.

(74) În cazul în care au loc activități militare supuse notificării prealabile, în plus față de cele conținute în calendarul anual, numărul lor trebuie să fie cît mai redus posibil.

VIII. RESPECTAREA OBLIGAȚIILOR ȘI VERIFICAREA

(75) În conformitate cu mandatul Reuniunii de la Madrid, măsurile de încredere și securitate ce vor fi convenite „vor fi însoțite de modalități adecvate de verificare, corespunzătoare conținutului lor“.

(76) Statele participante recunosc că mijloacele tehnice naționale pot să joace un rol în verificarea aplicării măsurilor de încredere și securitate convenite.

Inspeția

(77) În conformitate cu prevederile conținute în acest document, fiecare stat participant are dreptul să efectueze inspecții pe teritoriul oricărui alt stat participant în cadrul zonei de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității.

(78) Orice stat participant va avea dreptul să adreseze o cerere de inspecție unui alt stat participant, pe teritoriul căruia, în zona de aplicare a măsurilor de încredere și securitate, respectarea măsurilor de încredere și securitate adoptate este pusă la îndoială.

(79) Nici un stat participant nu va fi obligat să accepte pe teritoriul său, în interiorul zonei de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității, mai mult de trei inspecții într-un an calendaristic.

(80) Nici un stat participant nu va fi obligat să accepte mai mult de o inspecție într-un an calendaristic din partea aceluiași stat participant.

(81) O inspecție nu va fi luată în calcul dacă, din motive de forță majoră, ea nu a putut fi efectuată.

(82) Statul participant care cere o inspecție va prezenta motivele acestei cereri.

(83) Statul participant care a primit o asemenea cerere va răspunde afirmativ la aceasta în cadrul perioadei de timp convenite, sub rezerva prevederilor conținute în paragrafele 79 și 80.

(84) Orice diferend posibil în legătură cu valabilitatea motivelor cererii nu va împiedica sau întîrzia efectuarea inspecției.

(85) Statului participant care solicită o inspecție i se va permite să desemneze o anumită zonă pentru inspecția pe teritoriul unui alt stat, în interiorul zonei de aplicare a măsurilor de încredere și securitate. O asemenea zonă va fi denumită „zonă specificată“. Zona specificată va cuprinde terenul unde se desfășoară activități militare notificabile sau unde un alt stat participant crede că are loc o activitate militară notificabilă. Zona specificată va fi definită și delimitată în funcție de întinderea și amploarea activităților militare notificabile, însă nu va depăși suprafața necesară desfășurării unei activități militare la nivel de armată.

(86) În zona specificată, reprezentanților statului care efectuează inspecția, însoțiți de reprezentanți ai statului primitor, li se va permite accesul, intrarea și supravegherea neîngrădită, cu excepția zonelor sau

*) Așa cum este definit în prevederile asupra notificării prealabile a anumitor activități militare.

punctelor sensibile în care accesul este în mod normal interzis sau limitat, a instalațiilor militare și a altor instalații de apărare, precum și a navelor, vehiculelor și mijloacelor aeriene. Numărul și întinderea zonelor cu restricții vor fi cât mai limitate posibil. Zonele în care pot avea loc activități militare notificabile nu vor fi declarate zone cu restricții, cu excepția anumitor instalații militare permanente sau temporare care, în sens teritorial, trebuie să fie cât mai reduse posibil și, în consecință, aceste zone nu vor fi folosite pentru a împiedica inspectarea unor activități militare notificabile. Zonele cu restricții nu vor fi folosite într-un mod care ar contraveni prevederilor convenite cu privire la inspecție.

(87) În zona specificată, forțele statelor participante, altele decât cele ale statului primitor, vor fi supuse, de asemenea, inspecției desfășurate de către statul care efectuează inspecția.

(88) Se va permite efectuarea inspecției de la sol, din aer sau pe ambele căi.

(89) Reprezentanții statului primitor vor însoți echipa de inspecție, inclusiv atunci când aceasta se găsește în vehicule terestre sau în aeronavă, din momentul când acestea sînt utilizate prima dată și pînă cînd ele nu mai sînt folosite pentru inspecție.

(90) În cererea sa, statul care inspectează va notifica statului inspectat următoarele :

(90.1) — motivele cererii ;

(90.2) — localizarea zonei specificate, definită prin coordonate geografice ;

(90.3) — punctul (punctele) preferat(e) de intrare pentru echipa de inspecție ;

(90.4) — mijlocul de transport pînă la și de la punctul (punctele) de intrare și, dacă este cazul, pînă și din zona specificată ;

(90.5) — locul în care va începe inspecția în zona specificată ;

(90.6) — dacă inspecția va fi efectuată de la sol, din aer sau din ambele simultan ;

(90.7) — dacă inspecția aeriană se va efectua cu un avion, un elicopter sau cu ambele ;

(90.8) — dacă echipa de inspecție va utiliza vehicule terestre puse la dispoziție de către statul primitor sau, în caz de acord reciproc, propriile sale vehicule ;

(90.9) — informații pentru acordarea de vize diplomatice inspectorilor care urmează să intre în statul primitor.

(91) Răspunsul la cerere va fi dat în cel mai scurt timp posibil, dar care să nu depășească 24 de ore. În 36 de ore de la prezentarea cererii, echipei de inspecție i se va permite să intre pe teritoriul statului primitor.

(92) Orice cerere pentru inspecție, precum și răspunsul la aceasta vor fi comunicate fără întârziere tuturor statelor participante.

(93) Statul primitor va trebui să desemneze punctul (punctele) de intrare cât mai aproape cu putință de zona specificată. Statul primitor va asigura ca echipa de inspecție să ajungă fără întârziere în zona specificată, de la punctul (punctele) de intrare.

(94) Toate statele participante vor facilita tranzitul echipelor de inspecție prin teritoriul lor.

(95) Inspecția va fi terminată în maximum 48 de ore de la sosirea echipei de inspecție în zona specificată.

(96) O echipă de inspecție va fi compusă din maximum patru inspectori. Pe timpul desfășurării inspecției, echipa de inspecție se poate împărți în două grupe.

(97) Inspectorii și, dacă este cazul, personalul auxiliar, vor beneficia, pe timpul misiunii lor, de privilegiile și imunitățile prevăzute în Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice.

(98) Statele participante vor asigura că trupele, alt personal militar și oficiali din zona specificată sînt informați corespunzător cu privire la prezența, statutul și funcțiile inspectorilor și, dacă este cazul, ale personalului auxiliar. Statul primitor va asigura că nu va fi întreprinsă nici o acțiune de reprezentanții lui, care ar pune în pericol inspectorii și personalul auxiliar. În îndeplinirea obligațiilor lor, inspectorii și, dacă este cazul, personalul auxiliar vor lua în considerare preocupările referitoare la securitate exprimate de reprezentanții statului primitor.

(99) Statul primitor va asigura echipei de inspecție masa și cazarea într-un loc care să permită buna desfășurare a inspecției și, în caz de necesitate, asistență medicală ; totuși, aceasta nu exclude folosirea de către echipa de inspecție a propriilor corturi și alimente.

(100) Echipa de inspecție va putea folosi propriile sale hărți și planuri de navigație, aparate de fotografiat și camere video, binocluri, echipamente cu posibilitate de vedere pe timp de noapte și dictafone. La sosire în zona specificată, echipa de inspecție va arăta echipamentul reprezentanților statului primitor.

(101) Echipa de inspecție va avea acces la echipamentul de telecomunicații corespunzător al statului primitor, în scopul comunicării cu ambasada sa sau cu alte misiuni oficiale și posturi consulare acreditate în statul primitor.

(102) Statul primitor va asigura echipei de inspecție accesul la echipamentul de telecomunicații corespunzător, în scopul comunicării neîntrerupte între subgrupe.

(103) Inspectorii vor fi îndreptățiți să ceară și să primească informații, la un timp convenit, din partea reprezentanților militari ai statului primitor. La cererea inspectorilor, astfel de informații vor fi date de comandanții formațiunilor sau unităților în zona specificată. Sugestiile statului primitor în ce privește informațiile vor fi luate în considerație.

(104) Statul care inspectează va specifica dacă inspecția aeriană va fi efectuată folosind un avion, un elicopter sau ambele. Aeronava folosită pentru inspecție va fi aleasă pe baza înțelegerii reciproce dintre statul care inspectează și statul primitor. Aeronava va fi aleasă astfel încât să ofere echipei de inspecție o vizibilitate permanentă a terenului pe timpul inspecției.

(105) După ce planul de zbor, unde vor fi specificate, între altele, itinerarul, viteza și altitudinea de zbor deasupra zonei specificate, alese de echipa de inspecție, va fi înregistrat de autoritățile însărcinate cu controlul aerian, se va permite aeronavei echipei de inspecție să intre neîntârziat în zona specificată. În zona specificată, echipei de inspecție i se va permite, la cerere, să devieze de la planul de zbor aprobat, pentru a efectua observații speciale, cu condiția ca abaterile respective să fie în conformitate cu paragraful (86), precum și cu cerințele siguranței de zbor și cerințele de trafic aerian. Instrucțiunile vor fi transmise echipajului printr-un reprezentant al statului primitor, care se va afla la bordul aeronavei folosite pentru inspecție.

(106) Se va permite unui membru al echipei de inspecție, în cazul în care se formulează o asemenea cerere, să observe în orice moment datele de pe echipamentul de navigație al aeronavei și să aibă acces la hărțile și graficul de zbor ale echipajului, pentru a determina locul exact al aeronavei pe timpul zborului de inspecție.

(107) Inspectorii aflați în misiune aeriană sau terestră pot reveni în zona specificată ori de câte ori doresc, în perioada de 48 de ore cât durează inspecția.

(108) Statul primitor va pune la dispoziție, pentru efectuarea inspecției, vehicule de teren. Ori de câte ori se va conveni, ținându-se seama de caracteristicile geografice ale zonei supuse inspecției, statul care inspectează va putea utiliza propriile sale vehicule.

(109) În cazul în care vehiculele de teren sau aeronavele sînt puse la dispoziție de statul care inspectează, ele vor avea câte un șofer însoțitor pentru fiecare vehicul terestru și câte un echipaj de însoțire pentru aeronavă.

(110) Statul care inspectează va întocmi un raport cu privire la inspecția efectuată și va trimite, fără întârziere, câte un exemplar din acest raport tuturor statelor participante.

(111) Cheltuielile de inspecție vor fi suportate de statul primitor, în afară de cazul în care statul care inspectează utilizează o aeronavă proprie și/sau vehicule de teren proprii. Cheltuielile de transport pînă și de la punctul (punctele) de intrare vor fi suportate de statul care inspectează.

Evaluarea

(112) Informațiile comunicate, potrivit prevederilor referitoare la informații asupra forțelor militare și asu-

pra planurilor de înzestrare cu principalele sisteme de arme și echipamente, vor face obiectul evaluării.

(113) Sub rezerva prevederilor de mai sus, fiecare stat participant va asigura, potrivit prevederilor de mai sus, posibilitatea vizitării formațiunilor și unităților active în amplasamentele lor normale pentru timp de pace, așa cum se prevede în punctele 2 și 3 ale dispozițiilor privind informațiile asupra forțelor militare, pentru a-i permite altui stat participant să evalueze informațiile comunicate.

(114) Fiecare stat participant va fi obligat să accepte o cotă de o vizită de evaluare pe an calendaristic pentru fiecare 60 de unități, sau o porțiune din aceasta, raportate potrivit paragrafului (11). Totuși, nici un stat participant nu va fi obligat să accepte mai mult de 15 vizite într-un an calendaristic. Nici un stat participant nu va fi obligat să accepte mai mult de o cincime din cota sa de vizite din partea aceluiași stat participant; un stat participant cu o cotă mai mică de cinci vizite nu va fi obligat să accepte mai mult de o vizită din partea aceluiași stat participant într-un an calendaristic. Nici o formațiune sau unitate nu va putea fi vizitată mai mult de două ori într-un an calendaristic și nu mai mult de o dată de către același stat participant într-un an calendaristic.

(115) Nici un stat participant nu va fi obligat să accepte mai mult de o vizită în același timp pe teritoriul său.

(116) Dacă un stat participant are formațiuni sau unități staționate pe teritoriul altor state participante (state gazdă) în zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității, numărul maxim al vizitelor de evaluare permise la forțele sale în fiecare dintre statele implicate va fi proporțional cu numărul unităților sale din fiecare stat. Aplicarea acestei prevederi nu afectează numărul de vizite pe care acest stat participant (stat care staționează) va trebui să le accepte potrivit paragrafului (114).

(117) Cererile pentru asemenea vizite vor fi prezentate cu un preaviz de cinci zile.

(118) Cererea va specifica :

(118.1) — formațiunea sau unitatea ce se vizitează ;

(118.2) — data propusă pentru vizită ;

(118.3) — punctul (punctele) preferat(e) de intrare, precum și data și ora estimată de sosire a echipei de evaluare ;

(118.4) — modul de transfer la și de la punctul (punctele) de intrare și, dacă este cazul, la și de la formațiunea sau unitatea ce se vizitează ;

(118.5) — numele și gradul membrilor echipei și, dacă este cazul, informații cu privire la acordarea vizelor diplomatice.

(119) Dacă o formațiune sau unitate a unui stat participant este staționată pe teritoriul unui alt stat participant, cererea se va adresa statului gazdă și se va trimite simultan și statului parte care staționează.

(120) Răspunsul la cerere se dă în termen de 48 de ore după primirea cererii.

(121) În cazul formațiunilor sau unităților unui stat participant, răspunsul va fi dat de către statul gazdă, în consultare cu statul care staționează. După consultarea dintre statul gazdă și statul care staționează, statul gazdă va specifica, în răspunsul său, fiecare dintre responsabilitățile sale pe care este de acord să o delege statului care staționează.

(122) Răspunsul va indica dacă formațiunea sau unitatea este disponibilă pentru evaluare, la data propusă, în locul său normal de amplasare în timp de pace.

(123) Formațiunile sau unitățile se pot afla în locul lor de amplasare normală în timp de pace, dar nedisponibile pentru evaluare. Fiecare stat participant este îndreptățit, în asemenea cazuri, să nu accepte o vizită; motivele neacceptării și numărul de zile după care formațiunea sau unitatea va fi disponibilă pentru evaluare se va comunica în răspuns. Fiecare stat participant este îndreptățit să invoce această prevedere pînă la maximum cinci ori, pentru o durată totală de nu mai mult de 30 de zile într-un an calendaristic.

(124) Dacă formațiunea sau unitatea este absentă din amplasamentul normal pentru timp de pace, răspunsul va indica motivele și durata absenței. Statul solicitant poate oferi posibilitatea unei vizite la formațiune sau unitate în afara amplasamentului său normal pentru timp de pace.

Dacă statul solicitat nu oferă această posibilitate, statul solicitant va putea să viziteze locul normal de amplasare în timp de pace al formațiunii sau unității. Statul care solicită poate, totuși, să se abțină, în oricare din cazuri, de la vizită.

(125) Vizitele nu se vor lua în calcul în detrimentul cotei statelor care primesc, dacă nu au loc. Prin urmare, dacă vizitele nu au loc din motive de forță majoră, ele nu vor intra în calcul.

(126) Răspunsul va desemna punctul (punctele) de intrare și va indica, dacă este cazul, ora și locul de constituire a echipei. Punctul (punctele) de intrare și, dacă este cazul, locul de constituire vor fi desemnate cît mai aproape posibil de formațiunea sau unitatea ce va fi vizitată. Statul gazdă va asigura ca echipa să fie în măsură să ajungă fără întârziere, la unitate sau formațiune, în afara amplasamentului său normal pentru timp de pace.

(127) Cererea și răspunsul se vor comunica, fără întârziere, tuturor statelor participante.

(128) Statele participante vor facilita trecerea echipelor prin teritoriul lor.

(129) Echipa va avea nu mai mult de doi membri. Ea poate fi însoțită de un interpret, ca personal auxiliar.

(130) Membriilor echipei și, dacă este cazul, personalului auxiliar li se vor asigura, pe timpul misiunii lor, privilegiile și imunitățile în conformitate cu Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice.

(131) Vizita va avea loc în cursul unei singure zile de lucru și va dura pînă la 12 ore.

(132) Vizita va începe cu o prezentare făcută de un ofițer care comandă formațiunea sau unitatea, sau de către locuitorul acestuia, în comandamentul formațiunii sau unității, referitoare la efective, precum și la sistemele importante de arme și echipamente, comunicate potrivit paragrafului (11).

(132.1) În cazul unei vizite la o formațiune, statul primitor poate oferi posibilitatea să se vadă personalul și principalele sisteme de arme și echipamente comunicate potrivit paragrafului (11), pentru acea formațiune, dar nu pentru vreuna din formațiunile și unitățile acesteia care sînt în amplasamentele lor normale.

(132.2) În cazul unei vizite la o unitate, statul primitor va da posibilitatea să se vadă personalul și sistemele importante de arme și echipamente ale unității, comunicate potrivit paragrafului (11) din locurile lor normale de amplasare.

(133) Accesul nu va trebui să fie acordat în punctele, facilitățile și echipamentele sensibile.

(134) Echipa va fi însoțită, tot timpul, de către reprezentanți ai statului primitor.

(135) Statul primitor va asigura echipei transportul corespunzător pe timpul vizitei la formațiune sau unitate.

(136) Binocluri și dictafoane personale pot fi utilizate de către echipă.

(137) Vizita nu se va interfera cu activitățile formațiunii sau unității.

(138) Statele participante vor asigura ca efectivele, alt personal înarmat și persoanele oficiale din formațiune sau unitate să fie informate corespunzător în legătură cu prezența, statutul și atribuțiile membrilor echipei și, dacă este cazul, ale personalului auxiliar. Statele participante vor asigura, de asemenea, ca nici o acțiune întreprinsă de către reprezentanții săi să nu afecteze pe membrii echipei și, după caz, personalul auxiliar în îndeplinirea atribuțiilor lor. În realizarea misiunilor lor, membrii echipei și, după caz, personalul auxiliar vor ține cont de preocupările de securitate exprimate de către reprezentanții statului primitor.

(139) Cheltuielile de călătorie la și de la punctul (punctele) de intrare se suportă de către statul care vizitează.

(140) Statul care vizitează va întocmi un raport asupra vizitei, pe care îl va comunica, fără întârziere, tuturor celorlalte state participante.

(141) Fiecare stat participant va fi îndreptățit să obțină în timp util clarificările necesare de la oricare

alt stat participant în legătură cu aplicarea măsurilor convenite de încredere și securitate. Comunicările făcute în acest context vor fi transmise, dacă este cazul, tuturor celorlalte state participante.

(142) Comunicările referitoare la respectarea obligațiilor și verificare vor fi transmise, de preferință, prin rețeaua de comunicații și pentru întărirea măsurilor de încredere și securitate.

IX. COMUNICAȚIILE

(143) Statele participante vor stabili o rețea de comunicații directe între capitalele lor pentru transmiterea mesajelor privind măsurile convenite. Rețeaua va completa canalele diplomatice deja existente. Statele participante vor lua măsuri pentru a folosi rețeaua în mod flexibil, eficient și cu costuri reduse.

(144) Fiecare stat participant va desemna un punct de contact capabil pentru transmiterea și primirea acestor mesaje de la alte state participante pe o bază de 24 ore din 24. Fiecare stat participant va notifica acest punct, în scris, celorlalte state participante nu mai târziu de 15 aprilie 1990 și va notifica, în prealabil, orice schimbare a acestui punct.

(145) Caracteristicile tehnice ale rețelei sînt convenite în anexa nr. II.

(146) Comunicațiile pot fi în una din cele șase limbi de lucru ale C.S.C.E.

(147) Detaliile asupra folosirii acestor șase limbi sînt convenite în anexa nr. III. Prevederile acestei anexe au fost elaborate numai pentru scopurile practice ale sistemului de comunicare. Ele nu urmăresc să schimbe folosirea deja existentă a tuturor celor șase limbi de lucru ale C.S.C.E. potrivit regulilor și practicilor stabilite, așa cum sînt înscrise în recomandările finale ale consultărilor de la Helsinki.

(148) Mesajele vor fi considerate comunicări oficiale ale statului trimițător. Dacă conținutul mesajului nu are legătură cu nici o măsură convenită, statul primitor va avea dreptul să-l respingă, informînd despre aceasta pe celelalte state participante.

(149) Statele participante pot conveni între ele pentru a folosi rețeaua în alte scopuri.

(150) Toate aspectele privind funcționarea rețelei pot fi discutate la întîlnirea anuală de experți.

X. ÎNȚILNIREA ANUALĂ PENTRU EXAMINAREA APLICĂRII

(151) Statele participante vor organiza în fiecare an o întîlnire pentru a discuta aplicarea prezentă și viitoare a măsurilor convenite de întărire a încrederii și securității. Discuțiile ar putea privi :

(151.1) — clarificarea problemelor ridicate de o astfel de aplicare ;

(151.2) — realizarea măsurilor convenite ;

(151.3) — implicațiile tuturor informațiilor rezultate din aplicarea oricăror măsuri convenite pentru procesul creșterii încrederii și securității în cadrul C.S.C.E.

(152) Înaintea încheierii fiecărei întîlniri anuale, statele participante vor conveni, de regulă, ordinea de zi și datele de desfășurare a întîlnirii anuale următoare. Lipsa acordului nu va constitui un motiv suficient pentru a prelungi o întîlnire, afară de cazul în care s-a convenit altfel. Agenda și datele pot fi, la nevoie, convenite între întîlniri.

(153) Centrul pentru prevenirea conflictelor va servi drept cadru pentru aceste întîlniri.

(154) Prima întîlnire anuală de examinare a aplicării măsurilor de încredere va avea loc în 1991.

★
★ ★

(155) Statele participante subliniază că acest nou set de măsuri de întărire a încrederii și securității, care se completează reciproc, dezvoltă și extinde rezultatele deja înfăptuite la Conferința de la Stockholm și este destinat să reducă pericolul confruntării militare în Europa și scoate în evidență că punerea lui în aplicare va contribui la realizarea acestor obiective.

(156) Reafirmînd obiectivele pertinente ale Actului final, statele participante sînt hotărîte să continue să întărească încrederea, să reducă riscurile confruntării militare și să crească securitatea pentru toți.

(157) Măsurile adoptate în prezentul document vor fi obligatorii din punct de vedere politic și vor intra în vigoare la 1 ianuarie 1991.

(158) Guvernul Austriei este rugat să transmită prezentul document Reuniunii șefilor de stat sau de guvern ai statelor participante la procesul C.S.C.E. de la Paris și Reuniunii C.S.C.E. de la Helsinki. Guvernul

Austriei este, de asemenea, rugat să transmită prezentul document secretarului general al Organizației Națiunilor Unite și guvernelor statelor mediteraneene neparticipante.

(159) Textul acestui document va fi publicat în fiecare stat participant, care îl va difuza și face cunoscut cât mai larg cu putință.

(160) Reprezentanții statelor participante exprimă profunda lor recunoștință guvernului și poporului Austriei pentru organizarea excelentă a negocierilor asupra măsurilor de întărire a încrederii și securității de la Viena și pentru caldă ospitalitate acordată delegațiilor participante la negocieri.

Viena, 17 noiembrie 1990.

ANEXĂ Nr. I

Potrivit prevederilor Mandatului de la Madrid, zona de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității este definită după cum urmează :

Pe baza egalității în drepturi, echilibrului și reciprocității, respectului egal pentru interesele de securitate ale tuturor statelor participante la C.S.C.E. și a obligațiilor lor respective privind măsurile de întărire a încrederii și securității și de dezarmare în Europa, aceste măsuri de întărire a încrederii și securității vor acoperi întreaga Europă, precum și zona maritimă adiacentă*) și spațiul aerian. Ele vor fi semnificative din punct de vedere militar și obligatorii din punct de vedere politic și vor fi însoțite de forme adecvate de verificare, corespunzătoare conținutului lor.

În ce privește zona maritimă adiacentă*) și spațiul aerian, măsurile vor fi aplicabile activităților militare

ale tuturor statelor participante care au loc în zona respectivă, ori de câte ori aceste activități afectează securitatea în Europa și constituie o parte a activităților care se desfășoară în întreaga Europă, așa cum se specifică mai sus, pe care ele vor fi de acord să le notifice. Specificațiile necesare vor fi stabilite la negocierile privind măsurile de întărire a încrederii și securității, la conferință.

Nimic din definiția zonei date mai sus nu va diminua obligațiile deja asumate prin Actul final. Măsurile de întărire a încrederii și securității care vor fi convenite la conferință vor fi, de asemenea, aplicabile în toate zonele acoperite de oricare din prevederile Actului final referitoare la măsurile de încredere și unele aspecte ale securității și dezarmării.

ANEXA Nr. II

CARACTERISTICILE TEHNICE ALE REȚELEI DE COMUNICAȚII

1. Rețeaua de comunicații va fi bazată pe sistemul Packet Switched Data Network (P.S.D.N.), potrivit Protocolului X.25.

2. Acesta va folosi serviciile publice al P.S.D.N., când este posibil.

3. Mesajele ce se vor opera vor fi centralizate într-un singur loc.

4. Sistemul de transfer al mesajelor va trebui să aibă capacitatea numai de a înmagazina și transmite

mai departe, în scopul de a-și îndeplini rolul de coordonare.

5. Programele pentru comunicări vor fi bazate pe recomandările X.400.

6. Cerințele minime ale aparatului pentru terminalele sistemelor din capitale vor fi P.C.-compatibile.

7. Vor fi folosite coduri de adresare în scopul asigurării securității comunicărilor.

8. Nu este cerută cifrarea.

9. Integritatea mesajelor trebuie să fie protejată.

ANEXA Nr. III

FOLOSIREA CELOR ȘASE LIMBI DE LUCRU C.S.C.E

Mesajele vor fi transmise, întotdeauna, când este posibil, pe bază de formular cu rubrici în toate cele șase limbi de lucru C.S.C.E.

Astfel de formulare vor fi elaborate și convenite între statele participante, în scopul de a face ca mesajele transmise să fie înțelese imediat prin reducerea

*) În acest context, noțiunea de zonă maritimă adiacentă este înțeleasă ca referindu-se și la zonele oceanice adiacente Europei.

Ori de câte ori în acest document se folosește expresia zonă de aplicare a măsurilor de întărire a încrederii și securității se va aplica definiția de mai sus.

la minimum a elementului de limbă. Statele participante convin să coopereze în acest scop. Aceasta va include repetate intrări pe bază de formulare convenite în litere latine.

Orice text narativ, care este trecut în formulare, și

mesajele care nu pot fi cuprinse în formulare vor fi transmise în limba de lucru C.S.C.E. aleasă de către statul care transmite.

Fiecare stat participant are dreptul să ceară, în caz de îndoieli, clarificări despre mesajele primite.

ANEXA Nr. IV

DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI

Statele participante, în scopul de a facilita o folosire eficientă a rețelei de comunicații, vor acorda atenția necesară cerințelor practice de transmitere rapidă a mesajelor lor și de înțelegere imediată. Când va fi nevoie să răspundă acestui principiu, o traducere într-o altă limbă de lucru C.S.C.E. va fi anexată. Statele participante au indicat cel puțin două limbi de lucru C.S.C.E. în care ele ar prefera să primească traducerea.

Aceste prevederi nu vor prejudicia în nici un fel pentru viitor folosirea în continuare a celor șase limbi de lucru C.S.C.E., potrivit regulilor și practicilor stabilite, așa cum sînt înscrise în recomandările finale ale consultărilor de la Helsinki.

Această declarație va fi o anexă la Documentul de la Viena din 1990 și va fi publicată împreună cu acesta.

Viena, 17 noiembrie 1990

ANEXA Nr. V

DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI

Avînd în vedere că Mandatul de la Madrid prevede că măsurile de întărire a încrederii și securității vor fi însoțite de forme corespunzătoare de verificare, se înțelege că în cadrul negocierilor ce vor continua vor fi găsite soluții adecvate pentru evaluarea formațiunilor

și unităților neactive care sînt activate pentru antrenament de rutină.

Această declarație va fi o anexă la Documentul de la Viena din 1990 și va fi publicată împreună cu acesta.

Viena, 17 noiembrie 1990

ANEXA Nr. VI

DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI

Se înțelege că problema costurilor pe durata vizitelor de evaluare va fi examinată în cadrul negocierilor viitoare.

Această declarație va fi o anexă la Documentul de la Viena din 1990 și va fi publicată împreună cu acesta.

Viena, 17 noiembrie 1990

ANEXA Nr. VII

DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI

Se înțelege că, avînd în vedere data convenită pentru intrarea în vigoare a măsurilor de întărire a încrederii și securității și a prevederilor conținute în acestea referitoare la dispozițiile restrictive, schimbul anual de informații militare și evaluarea lor și expri-

mînd interesul lor pentru o trecere rapidă la deplina aplicare a prevederilor acestui document, statele participante au convenit următoarele :

Comunicările, potrivit prevederilor convenite, referitoare la activitățile militare la care participă mai

mult de 40.000 de militari, planificate pentru anul calendaristic 1992, vor fi făcute pînă la 15 decembrie 1990.

Informațiile asupra forțelor militare vor fi schimbate nu mai tîrziu de 15 aprilie 1991 și vor fi valabile de la 1 mai 1991. Informațiile asupra programelor pentru înzestrare cu sisteme importante de arme și echipamente vor fi schimbate nu mai tîrziu de 15 aprilie 1991.

Prevederile referitoare la evaluare se vor aplica de la 1 iulie 1991. În consecință, pentru anul 1991 nici un stat participant nu va fi obligat să primească mai mult de jumătate din numărul vizitelor de evaluare la care este obligat prin prezentul document.

Această declarație va fi o anexă la Documentul de la Viena din 1990 și va fi publicată împreună cu acesta.

Viena, 17 noiembrie 1990

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 358/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 1 iulie 1991, a fost înființată Regia autonomă „Monitorul Oficial”, sub autoritatea Adunării Deputaților, care are dreptul, conform prevederilor hotărîrii menționate, la prima publicare a tuturor actelor normative.

Pentru a cunoaște legislația ce a fost adoptată după Revoluția din Decembrie 1989, pentru a fi informați cu privire la dezbaterile parlamentare, pentru a putea contacta partenerul de afaceri pe care îl doriți, pentru efectuarea formalităților de publicitate prevăzute de lege (citații, concursuri, pierderi de acte, schimbări de nume, anunțuri ale agenților economici, cereri de dobîndire sau de renunțare la cetățenia română etc.), Regia autonomă „Monitorul Oficial”, prin Biroul de publicitate și difuzare al „Monitorului Oficial”, invită societățile comerciale, întreprinzătorii particulari, din țară și din străinătate, precum și pe toți cei interesați să se adreseze, în acest scop, zilnic între orele 8—15, iar vinerea între orele 8—13, la telefon 11.77.02 sau direct la sediul acestuia din str. Blanduziei nr. 1, sector 2.

Aducem, pe această cale, la cunoștință că începînd cu data de 1 octombrie 1991, pentru trimestrul IV a.c., prețurile practicate de regie pentru publicațiile sale, la care puteți face abonamente la oficiile poștale, sînt următoarele :

● MONITORUL OFICIAL, partea I, română	1.625 lei
● MONITORUL OFICIAL partea I, maghiară (ROMÂNIA HIVATALOS KÖZLÖNYE)	560 lei
● MONITORUL OFICIAL, partea a II-a	3.750 lei
● MONITORUL OFICIAL, partea a III-a	440 lei
● MONITORUL OFICIAL, partea a IV-a	810 lei
● MONITORUL OFICIAL, supliment A — prețuri	125 lei
● COLECȚIA DE LEGI ȘI DECRETE	350 lei
● COLECȚIA DE HOTĂRÎRI ALE GUVERNULUI ȘI ALTE ACTE NORMATIVE	520 lei

Tarifele aplicate pentru publicațiile prevăzute de lege a fi inserate în „Monitorul Oficial”, de la data de 1 octombrie 1991, sînt următoarele :

1. MONITORUL OFICIAL — partea a III-a

— pierderi de acte, de sigilii, schimbări de nume, citații emise de instanțele judecătorești și notariatele de stat	per anunț	500 lei
— acte procedurale ale instanțelor judecătorești a căror publicare este prevăzută de lege	per anunț	700 lei
— extras-cerere pentru dobîndirea sau renunțarea la cetățenia română	per anunț	1200 lei
— anunț pentru licitație în vederea acordării unei concesiuni aprobate de guvern	per anunț	1800 lei
— concursuri de ocupare de posturi didactice în învățămîntul superior	per cuvînt	10 lei

2. MONITORUL OFICIAL — partea a IV-a

— bilanțuri contabile și alte publicații cu prezentare tabelară	per rînd coloană	150 lei
— publicarea sentinței judecătorești privind înființarea societăților comerciale	per anunț	5500 lei
— alte publicații ale agenților economici sub formă de text, a căror publicare este prevăzută de lege	per cuvînt	10 lei

Plata publicațiilor cuprinse în partea a III-a și a IV-a se va face prin mandat poștal pe adresa : Regia autonomă „Monitorul Oficial”, str. 13 Septembrie — Casa Republicii, sector 5 — București, cont decontare 30.98.12.301 B.C.R.-S.M.B. sau cu dispoziție de plată.

Adresa pentru publicitate : Biroul de publicitate și difuzare pentru Monitorul Oficial, București, str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 11.77.02.

Tiparul : Regia autonomă „Monitorul Oficial”, București, str. Jiului nr. 163, telefon 68.55.58.

Prețul 24 lei

40.816

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 181/1991, conține 32 de pagini.